

1 **לְאִשְׁתָּא תִּלְתָּא** – לרפואת שחפת שלישית, כלומר שבאה על
2 האדם כל שלשה ימים, לִיְיִתִּי שִׁבְעָה סִילְוִי – יביא שבעה ענפים
3 קטנים מִשְׁבַּעַה דִּיקְלִי ו-דקלים, וְשִׁבְעָה צִיבִי ו-קיסמים, מִשְׁבַּעַה
4 בְּשׁוּרִי – משבע קורות, וְשִׁבְעָה סִיבִי ו-יתידות, מִשְׁבַּעַה גִּשְׁוּרִי
5 ו-גשרים, וְשִׁבְעָה קִמְיִמִי – ושבע מידות אפר מִשְׁבַּעַה תַּנּוּרִי
6 ו-תנורים, וְשִׁבְעָה עֶפְרִי – ושבע מידות עפר מִשְׁבַּעַה סִנְרִי – חורים
7 שבמשקוף שציר הדלת סובב בהם, וְשִׁבְעָה בּוּפְרִי – ושבע מידות
8 זפת שמזפתים בו את הספינות מִשְׁבַּעַה אֲרָבִי – משבע ספינות,
9 וְשִׁבְעָה בּוּנִי בְּמֻנִי ו-גרעני כמון, וְשִׁבְעָה בִּינִי – ושבע שערות
10 מדיקנא, דְּבִלְבָא סָבָא – מִקָּן כֹּלֵב זָקֵן, וְלִצְיִירֵיהּ בְּחִלְלָא דְּבִי
11 צִוְיָאָא – ויצרם בחלל בית הצואר תחת גרונו בְּנִירָא בְּרָקָא – בחוט
12 של שער העגול כצורת ניר.

13 הגמרא מביאה רפואה לחולי הקדחת: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לְאִשְׁתָּא
14 צְמִירְתָּא – לרפואת חולי הקדחת המחמם את הגוף, לְשִׁשְׁקֵל סִבְיָא
15 דְּבִלְבָא פְּרִזְלָא – יטול סכין שכולו ברזל, וְלִיזֵל לְהִיכָא דְּאִיכָא
16 וְרִידִינָא – ולך למקום שיש בו סנה, וְלִקְטֹר בֵּית נִירָא בְּרָקָא –
17 ויקשור בו חוט שער העגול כצורת ניר, וְיוֹמָא קָמָא לִיְחִרוּק בֵּית
18 פּוּרְתָּא – וביום הראשון יחרוץ בסנה מעט וְלִימָא – ויאמר את הפסוק
19 (שמות ב ג) 'וְיָרָא מִלֶּאֱלֹהִים ה' אֵלָיו וְגו' בְּלִבָּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּהַר וְיָרָא וְהִנֵּה
20 הַסֶּהַר בָּעַר בָּאֵשׁ וְהַסֶּהַר אֵינְגוּ אֶכֶּל, וְלִמְחֹר יֵלֵךְ שׁוֹב וְלִיְחִרוּק בֵּית
21 פּוּרְתָּא – ויחרוץ בו מעט, וְלִימָא – ויאמר את הפסוק הבא (שם פסוק א)
22 'וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶסְתֵּר נָא וְיִרְאָה אֶת הַמֶּרְאָה הַגָּדֹל הַזֶּה מִדּוּעַ לֹא
23 יָבֵעַר הַסֶּהַר, ואומר פסוק זה משום סופו 'מִדּוּעַ לֹא יָבֵעַר הַסֶּהַר/
24 כִּסְגוּלָה שֶׁלֹא תִשְׁלֹט בּוֹ אֵשׁ הַקִּדְחָת, וְלִמְחֹר יֵלֵךְ שׁוֹב וְלִיְחִרוּק בֵּית
25 פּוּרְתָּא – ויחרוץ בסנה מעט, וְלִימָא – ויאמר את הפסוק הבא (שם ג)
26 'וְיָרָא ה' בִּי סֵר לְרִאיוֹת וְגו' וְיָקָר אֵלָיו אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסֶּהַר וַיֹּאמֶר
27 מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הַגִּנִּי, שְׁחִלְשׁוֹן 'כִּי סֵר' מִרְמָז בְּכָךְ שִׁסּוּר מִמֶּנּוּ
28 הַחוּלִי.

29 הגמרא מביאה שאלה על כך: אָמַר לִיה רַב אֲחָא בְּרִיה דְּרַבָּא לְרַב
30 אֲשִׁי, וְלִימָא – ויאמר בתוך ימים אלו גם את הפסוק (שם ג) 'וַיֹּאמֶר
31 אֵל תִּקְרַב הָלוֹם וְגו' שֶׁל גְּעֻלָּיָהּ מַעַל רִגְלֶיהָ בִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶתָּה
32 עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמֵּת קֹדֶשׁ הָאֵל, שְׁחִלְשׁוֹן 'אֵל תִּקְרַב הָלוֹם' מִרְמָז שֶׁלֹא
33 יִקְרַב הַחוּלִי אֵלָיו. הַגְמָרָא מַקְבֵּלָת אֶת הַדְּבָר: אֵלָּא, לְיוֹמָא קָמָא
34 לִימָא – ביום הראשון יאמר את שני הפסוקים הראשונים 'וְיָרָא
35 מִלֶּאֱלֹהִים ה' אֵלָיו וְגו', 'וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה וְגו', וְלִמְחֹר בְּיוֹם הַשֵּׁנִי לִימָא –
36 יאמר את הפסוק הבא 'וְיָרָא ה' בִּי סֵר לְרִאיוֹת' וְגו', וְלִמְחֹר בְּיוֹם
37 הַשְּׁלִישִׁי יאמר את הפסוק הרביעי 'וַיֹּאמֶר ה' אֵל תִּקְרַב הָלוֹם' וְגו'.
38 הַגְמָרָא מִבְּאֵרֵת מִה עוֹשֶׂה כִּשְׁמַחֲלִים מִמַּחֲלָתוֹ: וְכִי פִּסְק לִיה –
39 וכשהמחלה פוסקת ממנו, לִיתְתִּיה – ישפיל את הסנה אל סמוך
40 לַקִּרְקַע, וְלִפְסָקֶיהָ – ויחתכנו, וְלִימָא הֵכִי – ויאמר כך, הַסֶּהַר הַסֶּהַר,
41 לֹא מִשּׁוֹם דְּנִבְיָהָת מִכָּל אֵילָנִי – לא משום שאתה גבוה מכל
42 האילנות אֲשֶׁרִי הַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכִינָתִיהָ עָלָה – השרה הקדוש
43 ברוך הוא שכִּינְתּוֹ עָלָיו, אֵלָּא מִשּׁוֹם דְּמִיִּבְכָת מִכָּל אֵילָנִי – אלא
44 משום שאתה שפל ונמוך מכל האילנות אֲשֶׁרִי קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא
45 שְׁכִינָתִיהָ עָלָה – השרה הקדוש ברוך הוא שכִּינְתּוֹ עָלָיו, וְכִי הִיכִי
46 דְּחִמְתִּיהָ אֲשָׁתָא – וכמו שראתה האש לַחֲנִינָהּ מִשְׁאֵל וְעֻזְרָתָהּ,
47 וְעֻזְרִיקָתָהּ מִן קְדָמוּהִי – וברחה מפניהם, בְּן תַּחֲמִינִיהָ אֲשָׁתָא – כן
48 תראה האש לְפָלוּנִי בְּר פְּלוּנִית וַיֹּאמֶר אֵת שְׁמוֹ וְשֵׁם אִמּוֹ וְיַעֲזִירֶנָּה
49 מִן קְדָמוּהִי – ותברך מפניו.

50 הַגְמָרָא מִבְּאֵרֵת רִפּוּאוֹת עַל יְדֵי לַחֹלָה בִּשְׁחִין: לְסִימָטָא –
51 לרפואת פצע שחין שבגופו, לִימָא הֵכִי – יאמר כך, בְּזוּ בְּזִיזָה, מִסְּ
52 מִסְּרִיא, בִּסְּ בְּסִינָה, שְׁרָלָא וְאִמְרָלָא, אֵלָּא מִלֶּאֱלֹהִים דְּאִישְׁתַּלְחָה
53 מִאֲרַעָא דְּסָדוּם – אלו המלאכים שנשלחו מארץ סדום.
54 וְלִאֲסָפָה שְׁחִינָא כְּאִיבִין – ולרפואת שחינים כואבים, יאמר כך, בְּזוּ
55 בְּזוּד בְּזוּבָה, מִסְּמִסְדָּה בְּמֻזוֹן כְּמֻזָּה, עֵינֶיהָ בִּידָה עֵינֶיהָ בִּידָה – מראין
56 כך, כלומר תעמוד במראין ולא תאדים יותר, אֲתִרִיךְ בְּךָ – מקומך
57 כך, כלומר עמוד במקומך ולא תרחיבו, וְרַעֲיָה בְּקָלוּט – וזרעך יהא

58 כאדם שנקלט זרעו בשרירי בטנו, שֶׁלֹא יוֹלִיד, ואף אתה לא תצא
59 לַחוּץ, וְכַפְרָה דְּלֵא פְּרָה וְלֵא רַבִּינָא – וכמו פרדה שאינה פרה
60 ורבה, בְּךָ אֶתָּה הַשְׁחִין לֹא תִפְרָה וְלֹא תִרְבֶּה, בְּגוּפִיָּה ו-בגופו
61 דְּפָלוּנִי בְּר פְּלוּנִית.
62 הַגְמָרָא מִבְּאֵרֵת רִפּוּאוֹת עַל יְדֵי לַחֹשׁ לְדַבְרִים נוֹסְפִים: לְכִיפָה –
63 לרפואת אבעבועות, לִימָא הֵכִי – יאמר כך, חֶרֶב שְׁלוּפָה, וְקָלַע
64 נְטוּשָׁה, לֹא שְׁמִיהּ יוֹכֵב חוֹלִין מְכֻאֻבִּין.
65 לְשִׁידָא לִימָא הֵכִי – אם הזיקו שד יאמר כך, הָוִית דְּפָקִיק דְּפָקִיק
66 הָוִית, לִימָא תַּבְּרוּ וּמְשֻׁמָּת – מקולל וגשבר ומשומת יהא שד זה
67 ששמו בְּר מִיטָה, בְּר מְטָא, בְּר מִינָא, כְּמוֹ שְׁמֻזָּה מְרִינִי וְאִי־סְטָמָא.
68 לְשִׁידָא דְּבִית הַכֶּסֶף – אם הזיקו שד של בית הכסא לִימָא הֵכִי –
69 יאמר לחש זה, אֲקַרְקַפִּי דְּאָרִי – בראש ארי הזכר, וְאִמְרִי דְּגוֹרִיָּתָא
70 – ובחוטם הלבִיאה הנקבה, אֲשַׁבְּחָתוֹן לְשִׁידָא – מצאתי השד ששמו
71 בְּר שִׁידִיקָא פְּנִדָא, בְּמִישְׁרָא דְּכִרְתִּי חֲכִמְיָה – בערוגת כרשין ו-מִין
72 יִקְוּ הַפְּלָתִיו, בְּלוּעָא דְּחִמְרָא חֲמִרְתִּיה – ובלחי החמור הלקיתיו.
73 שְׁנִינִי בִּמְשֻׁנָּה: וְכִנִּי מְלָכִים יוֹצֵאִים בְּזִינִי, וְכֹל אָדָם יוֹצֵא בְּהֶם, אֵלָּא
74 שִׁדְּבֵרוּ חֲכָמִים בְּהוּה.

75 מִבְּרִית הַגְמָרָא: מָאן תָּנָא – מי הוא התנא הסובר שכל אדם, ואפילו
76 עֵנִי שְׁבִישְׁרָאֵל, מוֹתֵר לַצֵּאת בִּפְעֻמוֹנִים הַעֲשׂוּיִים לְבָנֵי מַלְכִּים.
77 מִשִּׁיבָה הַגְמָרָא: אָמַר רַבִּי אִשְׁעִיָא, רַבִּי שְׁמַעְזֵן הִיא, דְּאָמַר בְּמִשְׁנָה
78 (לְמַן קִיא) שְׁכָל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם, וְלֹכֵן פְּעֻמוֹנִים אֵלּוּ רִאיוּנִים
79 גַּם לְעֵנִי, וְאִינוּ מִתְּגַנֵּה בְּכָךְ שֶׁנֶּרְאָה כִּמְתַגָּאָה בְּהֶם, שֶׁנִּחְשׂוֹשׁ מִשּׁוֹם
80 כֵךְ שֶׁמֶא יִסִּיר וְיִבְאֵל לְהַעֲבִיר בְּרִשׁוֹת הָרִבִּים, וְכֵן אֵינֶם חִידוֹשׁ
81 אֲצִלּוֹ, שֶׁנִּחְשׂוֹשׁ שֶׁמֶא מִתּוֹךְ כֵךְ יִבְאֵל לְהַתְפָּאֵר בְּהֶם וּלְהִרְאוֹתָם
82 לְחִבְרִיר.
83 וְרַבָּא אָמַר, מִשְׁתַּנּוּ עוֹסְקָת בְּאֻפֵּן שֶׁהַפְּעוּמֹן אָרִיג ו-אֲרוּג בְּכִסּוֹתוֹ,
84 שְׁאִינוּ מִסִּירוּ לְהִרְאוֹתוֹ, וְהַמִּשְׁנָה דְּרַבִּי הֶבֶל הִיא, שֶׁלְּדַבְּרֵי הַכֹּל מוֹתֵר
85 לְכֹל אָדָם לַצֵּאת בִּפְעֻמוֹן בְּאֻפֵּן זֶה, שֶׁאֵין חֲשֵׁשׁ שִׁיעֲבִירָנוּ בְּרִשׁוֹת
86 הָרִבִּים.

משנה

87 המשנה מביאה מחלוקת האם מותר לצאת לרשות הרבים עם דברים
88 מסוימים לרפואה: יוֹצֵאִין לְרִשׁוֹת הָרִבִּים בִּשְׁבֵּת בְּבִיצַת הַחֲרָגוֹל
89 ו-מִין חֲגוּב, וְכֵשֶׁן שֶׁל שְׁוֹעַל, וְכִמְסָמֵר מִן הַצֵּלוּב – מסמר שתלו בו
90 אדם על העץ, מִשּׁוֹם רְפוּאָה, דְּכִרְי רַבִּי מֵאִיר. וְהַכִּמִּים אוֹסְרִין
91 לַצֵּאת עִם דְּבָרִים אֵלּוּ אֶף בְּחֹל, מִשּׁוֹם שֶׁרְפוּאוֹת אֵלּוּ הֵן דְּרַבִּי
92 הָאִמּוּרִי, וְנִאֲסְרוּ מִן הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יח א) 'וְיִבְדָּקְתִּיהֶם לֹא תִלְכּוּ',
93

גמרא

94 הַגְמָרָא מִבְּאֵרֵת אֶת הַמַּחֲלוֹת שֶׁמִּתְרַפּוּאוֹת בְּדַבְרִים אֵלּוּ שֶׁהוֹצִיחוּ
95 בְּמִשְׁנָה: יוֹצֵאִין בְּבִיצַת הַחֲרָגוֹל, דְּעֵבְדִּי לְשִׁיחָלָא – שעושים
96 לרפואת כאב האוזן, וְתוֹלִין אוֹתָהּ בַּאֲזוּנוֹ. וְיוֹצֵאִים בְּשֵׁן שֶׁל שְׁוֹעַל,
97 דְּעֵבְדִּי לְשִׁינָתָא – שעושים לרפא את ענין השינה. וּמִבְּאֵרֵת הַגְמָרָא:
98 דְּחִיָּא – שֶׁן שֶׁל שְׁוֹעַל חֵי תוֹלִים לְמָאן דְּנִינִים – למי שישן הרבה
99 וְרוֹצִים לְהַקְצִיזוֹ, דְּמִיתָא – ושֶׁן שֶׁל שְׁוֹעַל מֵת תוֹלִים לְמָאן דְּלֵא נִינִים
100 לְמִי שְׁאִינוּ יֹכֵל לִישֹׁן, כְּדִי שִׁישֵׁן. וְיוֹצֵאִים בְּכִסְמָר מִן הַצֵּלוּב –
101 מִסְּמֵר שֶׁתוֹלִים בּוֹ אָדָם עַל הָעֵץ, דְּעֵבְדִּי לְזוּרְפָא – שעושים לרפא
102 נִפְחָשׁ שֶׁל מִכָּה, וּמְנִיחִים אוֹתוֹ עֲלֶיהָ.
103

104 שְׁנִינִי בִּמְשֻׁנָּה: יוֹצֵאִים בְּבִיצַת הַחֲרָגוֹל וְכו' מִשּׁוֹם רְפוּאָה, דְּכִרְי רַבִּי
105 מֵאִיר, וְחֲכָמִים אוֹסְרִים אֶף בְּחוֹל מִשּׁוֹם דְּרַבִּי הָאִמּוּרִי.
106 הַגְמָרָא מִבְּאֵרֵת בְּאִיזוֹ רְפוּאָה יֵשׁ אִיסוּר שֶׁל דְּרַבִּי הָאִמּוּרִי וּבְאִיזוֹ לֹא:
107 אֲבִי וְרַבָּא דְּאָמְרִי תְּרוּוּהוּ – אמרו שניהם, כָּל דְּכִרְי שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִשּׁוֹם
108 רְפוּאָה, כִּלּוּמִּר שֶׁרְפוּאוֹת עַל נִיכְרָת, כֹּון שְׁתִּיתָ כוֹס מִשְׁקָה
109 הַמִּרְסָא, וְהִנַּחַת תַּחְבוּשַׁת יִנְכְרָת, אֵין בּוֹ מִשּׁוֹם דְּרַבִּי הָאִמּוּרִי.
110 מִקְשָׁה הַגְמָרָא: מִדְּבָרֵיהֶם מְדוּקָה, הָא – אבל דבר שאין בו מִשּׁוֹם
111 רְפוּאָה כִּלּוּמִּר שֶׁאֵין רְפוּאוֹתוֹ נִיכְרָת, כֹּון לַחֹשׁ, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוֹם דְּרַבִּי
112 הָאִמּוּרִי. וְקִשָּׁה עַל זֶה, וְהִתְנַיָּא בְּבִרְיָא, אֵילִן שְׁמִשִּׁיר פִּירוּתָיו –

הגמרא מביאה מהתוספתא דברים נוספים האסורים משום דרכי
האמורי: **הַאֹמֶר** **נֶדֶר גָּדִי** – התמול [–התגבר] מזלי וסָנוֹק לֹא – ואל
תהא עיף אֲשָׁכִי וכו' – ביום ובלילה, יֵשׁ בּוֹ – באמירה זו משום
דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי. דעה החולקת בזה: רבי יהודה אומר, נֶדֶר אֵינוֹ – אין
איסורו משום דרכי האמורי אלא לְשׁוֹן עֲבוּדָה זָרָה, שְׁנֹאֲמַר (ישעיה
סה יא) **הָעֹרְכִים לִדְרֹשׁ שְׁלָחָן**, והקורא בלשון זו חייב משום שקרא
בשם עבודה זרה.

איש ואשה המחליפים שמותיהם זה בזה בלילה, הוא נקרא **בְּשֵׁמָה**
וְהָיָא נקראת **בְּשֵׁמָה**, משום נידוש, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.
האומר 'דִּינוּ דִּנִּי' – התחזקו חביותי, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.
דעה החולקת בזה: רבי יהודה אומר, אֵין אמירת 'דִּן' אֵלָּא לְשׁוֹן
עֲבוּדָה זָרָה ממש, שְׁנֹאֲמַר (עמסו ח ד) **הַנְּשָׁעִים בְּאִשְׁמַת שׁוֹמְרוֹן**
וְאֹמְרוּ חֵי אֱלֹהֵיךְ דִּן, ויש לדרוש מכך ש'דִּן' הוא לְשׁוֹן עֲבוּדָה זָרָה,
והקורא בלשון זו חייב משום שקרא בשם עבודה זרה.

הַאֹמֶר לְעוֹרֵב את הלחש 'צָרָה' כשהוא קורא, וְלְעוֹרְכָתָּא – ולעורב
נקבה כשהיא קוראת אומר 'שְׂרִיקִי' [–תשרקי] וְהַחֲזִירִי לִי וְנָבִיד
לְמוֹכָה, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.
הַאֹמֶר שְׁחָטוּ תְּרִנְגוּל זה משום שְׁקָרָא עֲרֵכִית – שקרא כעורב,
והאומר שְׁחָטוּ תְּרִנְגוּלָתָא זו משום שְׁקָרָה נְכָרִית – כתרנגול זכר,
יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.

האומר **אֲשֵׁתָּה וְאֹתִירִי אֲשֵׁתָּה וְאֹתִירִי**, כדי שתהא ברכה מצויה
ביינו, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.
הַמְּבַקֵּעַ בִּיצִים בְּבֹתָל – המבקעת בכותל קליפות ביצים שיצאו
מהן אפרוחים, (והטח) בִּפְנֵי הַאֲפֻרֹּחִים שיצאו מהן, ועושה כן
לניחוש שלא ימותו, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי. וכן הַמְּגִים – מערב
לובן ביצה בקערה בִּפְנֵי אֲפֻרֹּחִים, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.

הַמְּקַרְתָּ לִפְנֵי הָאֲפֻרֹּחִים, והמונה שְׂבָעִים וְאַחַד אֲפֻרֹּחִין, ועושה
כן לניחוש בְּשִׁבְלִי שְׁלֹא יָמוּתוּ, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.
הַמְּקַרְתָּ לְבֹתָח – לפני הכותח בעת עשייתו, לניחוש כדי שיתחזק,
וְהַמְּשַׁתְּקָה לְעִדְשִׁים – המשתקת את העומדים סביבה בעת שנותנת
עדישים בקדירה כדי שיתבשלו מהר, וְהַמְּצִיחָה לְגִירִים – בשעה
שנותנת גריסים בקדירה כדי שיתבשלו מהר, יֵשׁ בּוֹ – בכל אחד
ממעשים אלו מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי. וכן הַמְּשַׁתְּנָה בִּפְנֵי קְדִירָתָהּ
בְּשִׁבְלִי שֶׁתִּתְּבַשֵּׁל מִהָרָה, יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי.

הגמרא מביאה ברייתא מתוספתא דבר שאין בו משום דרכי האמורי
ומותר: אֶלְל נֹתֵנִין קִיסָם שֶׁל עֵץ הַתּוֹת החזק כחומץ ומועיל
לבישול, וכן שְׁכָרִי וכו' והמועילים לבישול בְּקִדְרָה, בְּשִׁבְלִי
שֶׁתִּתְּבַשֵּׁל מִהָרָה, כיון שאין זה נידוש אלא שתכונת דברים אלו
למהר את הבישול. וְהַכְּמִים אוֹסְרִין בְּשִׁבְרִי וכו' והניחים
בקדירה, מִפְּנֵי הַסְּכָנָה, דהיינו שחששו שמא תשאר הזוכית
בקדירה ויבלענה באכילתו ויסתכן.

הגמרא מביאה שיש דברים הנראים כסגולה, אך אין בהם משום
דרכי האמורי ומותרים: תְּנִין רַבָּנִין – מותר לתת מידת פֹּל
[–מלא אגרוף] שֶׁל מֶלַח לְתוֹךְ הַנֶּר – הכלי שבו השמן והפתילה
הדולקת, בְּשִׁבְלִי שֶׁתִּתְּגַבַּר הַלֵּהבָה בַּפְּתִילָה וְהַאִיר וְתִדְלִק יוֹתֵר,
שאיין בכך נידוש, אלא הוא מעשה טבע גמור, שהמלח עושה את
השמן צלול יותר, ונמשך יותר אחר הפתילה. וכן נֹתֵנִין – מותר
להניח מִיָּם [–עפר ומים מעורבים] וְחִרְסִית [–לבינה כתושה] תחת
הַנֶּר, בְּשִׁבְלִי שֶׁתִּתְּמִין וְתִדְלִק – שתמתין מלדלוק, כלומר שידלק
זמן רב יותר ולא יסתיים מהר, שהטיט והחרסית מצננים את השמן,
ואינו נמשך כל כך אחר הפתילה.

הגמרא מביאה דין בענין זה: אֹמֶר רַב זוטרא, הָאִי מֵאֵן דְּמִיכְסִי
שְׂרָאָה דְּמִשְׁחָא – המכסה את הַנֶּר של שמן, ובכך גורם שימשך השמן
אחר הפתילה וידלק מהר יותר, וּמְגַלִּי נִפְטָא – וכן המסיר את הכיסוי
מהנר של נפט, ובכך גורם שהאש נמשכת אחריו ובווערת יותר,
ודולקת מהר יותר, קַעֲבֵר – עובר בכך מִשּׁוּם איסור 'כָּל תַּשְׁחִית'
(דברים כ ט), שהרי בכך הוא גורם שיתכלו השמן והנפט מהר יותר
מכפי הצורך.

הגמרא חוזרת להביא מהתוספתא בענין דרכי האמורי, ומביאה דבר

נוסף שאין בו משום דרכי האמורי: האומר בעת שמוזג ונותן את הכוס
לפני המסובים, 'חֲמֵרָא וְחֵי לְפֻם רַבָּנִין' – יין וחיים לפיהם של
החכמים, אֵין בּוֹ מִשּׁוּם דְּרָכֵי הָאֹמֶרִי, שהרי אומר זאת לברכה ולא
לניחוש.
מביאה התוספתא מעשה בענין זה: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁעָשָׂה
מִשְׁתֶּה של נישואין לְבָנָו, וְעַל כָּל כּוֹס וְכוֹס שֶׁהֵבִיא וּמוֹזַג וּנְתַן לִפְנֵי
המסובים, אֹמֵר 'חֲמֵרָא וְחֵי לְפֻם רַבָּנִין' – יין וחיים לפיהם של
החכמים, חֵי וְחֲמֵרָא לְפֻם רַבָּנִין וְלְפֻם תַּלְמִידֵיהוֹן – חיים ויין
לפיהם של החכמים ולפי תלמידיהם.

הדרן עלך כמה אשה

פרק שביעי – בלל גדול

כל מצות לא תעשה שהעובר עליה במזיד חייב כרת, אם עבר עליה
בשגגה, חייב להביא קרבן חטאת.
העובר בשוגג על כמה עבירות שחייבים עליהם חטאת, כגון האוכל
חלב ודם, חייב חטאת על כל עבירה ועבירה, ואפילו עשה כמה
עבירות במעשה אחד, חייב חטאת על כל עבירה. אולם העושה
עבירה אחת כמה פעמים אינו חייב אלא חטאת אחת. ומכל מקום
לענין מלאכות שבת למדנו מהפסוקים 'חילוק מלאכות', כלומר,
שהעושה הרבה אבות מלאכות בשוגג חייב חטאת על כל אב
מלאכה, אף על פי שכל המלאכות בכלל האזהרה של 'לא תעשה'
כל מלאכה' (שמות כ ט).

אינו חייב חטאת על עבירה בשוגג אלא אם כן נודע לו אחר כך
שחטא בודאי, שנאמר (ויקרא ד כח) 'אִי הוֹדַע אֱלֹוֹ חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
וְהֵבִיא קֶרְבָּנוֹ וגו'', שכשחטא היה סבור שהוא היתר ולאחר מכן נודע
לו שאיסור היה. הלכך אף על פי שהעובר עבירה אחת בשוגג כמה
פעמים בהעלם אחד [שלא נודע לו בינתיים שחטא] אינו חייב אלא
חטאת אחת, שהכל שגגה אחת היא, וכמעשה אחד הוא חשוב [ואינו
דומה לעובר על כמה איסורים בהעלם אחד שהוא חייב חטאת על
כל מין עבירה], מכל מקום אם שגג בה ואחר כך נודע לו, וחזר ושגג
באותה עבירה עצמה, חייב חטאת על כל אחת ואחת, שהידיעה
שנודע לו שעשה איסור מחלקת את המעשים, והרי הן כשתי שגגות.
וכמה מיני שגגות יש, א. אי ידיעת האיסור, כגון שאינו יודע שאסור
לזרוע בשבת וזרע. ב. אי ידיעת הסיבה הגורמת לאיסור, כגון שאינו
יודע ששבת היום ועשה מלאכה. המשנה להלן תבאר באיזו שגגה
מביא חטאת על כל מלאכה, ובאיזו שגגה אינו מביא אלא חטאת
אחת על כל המלאכות שעשה בכל השבתות או על כל המלאכות
שעשה בכל שבת ושבת. ג. כפי שיבואר בגמרא להלן (טו) יש מקרה
נוסף של שגגה והוא אי ידיעת חומר העונש, כגון שלא ידע שהמחלל
שבת דינו כרת ועשה מלאכה.

משנה

העושה אחת מהמלאכות האסורות בשבת במזיד בעדים ובהתראה
חייב סקילה. ובלא עדים או התראה חייב כרת, ובשוגג חייב חטאת.
משנה זו מבארת כמה חטאות צריך להביא אדם שעשה כמה שגגות
בשבת: כָּלִל גְּדוֹל אֹמְרוּ בְּשִׁבְתָּ, כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵינֵיךְ שִׁבְתָּ – שאינו
יודע שיש איסור שבת בתורה, ומחמת כך עָשָׂה מְלָאכֹות הִרְבָּה
בְּשִׁבְתּוֹת הִרְבָּה, אֵינוֹ חַיִּיב אֶלָּא חֲטָאֹת אֶחָת על כל השבתות
שחילל, מפני שהכל נקרא שגגה אחת.
הַיּוֹדֵעַ עֵינֵיךְ שִׁבְתָּ – שידוע שיש איסור שבת בתורה ושאסור לעשות
בה מלאכות, אבל שכח שהיום שבת, וכן היה כמה שבתות ששכח
שהיום שבת, ומחמת כך עָשָׂה מְלָאכֹות הִרְבָּה בְּשִׁבְתּוֹת הִרְבָּה, ולא
נודע לו בינתיים שחטא, חַיִּיב חטאת אחת עַל כָּל שִׁבְתָּ וְשִׁבְתָּ
שחילל.

הַיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא שִׁבְתָּ, וְעָשָׂה מְלָאכֹות הִרְבָּה בְּשִׁבְתּוֹת הִרְבָּה, לפי
שלא ידע שמלאכות אלו אסורות, ועשאן כמה פעמים בכמה
שבתות, חַיִּיב חטאת אחת עַל כָּל

בפאה.

מבארת הגמרא מה באה המשנה למעט בכללים אלו: 'אובל' למעוטי ספחין ו-ספחין של סמים וקוצה המשמשים לצביעת בגדים. 'ונשמר' למעוטי הפקר. 'וגידולו מן הארץ' למעוטי במיהין ופטריות שאינם יונקים מהקרקע אלא מהלחלוהית שבאור. 'ולקטיתו באחת' למעוטי תאנה שאין מלקטים פירותיה בפעם אחת. 'ומכניסו לקיום' למעוטי ירק, כגון לפת וקפלוטות שאינם מתקיימים זמן רב.

ואילו לגבי מעשר תנן במשנה (מעשרות פ"א מ"א), כלל אמרו במעשר, כל שהוא אובל, ונשמר, וגידולו מן הארץ, חייב במעשר. ואילו מה ששנינו לגבי פאה שצריך שתהא לקטיתו באחת ומכניסו לקיום לא תנן לגבי מעשר, ואם כן תאנה שאין לקטיתה כאחת וירק שאינו נשמר חייבים במעשר ופטורים מפאה, נמצא שמעשר חמור מפאה.

שנינו במשנה (לעיל סו) 'השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת'. הגמרא דנה בהלכה זו: רב ושמואל דאמרי תרוניהו – אמרו שניהם, מתניתין – משנתנו האומרת בכלל הראשון שהשוכח עיקר שבת אינו חייב אלא חטאת אחת מדברת בתינוק שנשכח לבין הנכרים, וגר שנתגזר והלך לבין הנכרים, שלא ידעו מעולם שיש איסור שבת בתורה. אבל אם הכיר שיש איסור שבת ולכפוהו שיש איסור שבת, חייב חטאת על כל שבת ושבת, מפני שדינו כידוע עיקר שבת ושכח שהיום שבת, ששנינו במשנה שחייב חטאת על כל שבת.

מקשה הגמרא: תנן – שנינו במשנתנו בכלל הראשון, השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, אינו חייב אלא חטאת אחת. ומדייקת הגמרא מכך שאמר התנא 'השוכח, לאו מפלל דהויא ליה דייקה מעיקרא' – האם אין להוכיח מלשון זו שמדובר שמתחילה ידע שיש איסור שבת ולבסוף שכח, ומכל מקום אינו חייב אלא חטאת אחת, ולא כמו שמשמע מדברי רב ושמואל שבאופן זה חייב חטאת על כל שבת.

מתרצת הגמרא: לא, אין להוכיח כן, ומאי כוונת התנא ששנה 'כל השוכח עיקר שבת', דהיתיה שכיח ממוני עיקרה של שבת מעולם, ולכן אינו חייב אלא חטאת אחת, אבל אם ידע עיקר שבת ושכח חייב על כל שבת ושבת.

חזרת הגמרא ומקשה: מכך שהעמידו רב ושמואל את המשנה ששנינו שחייב חטאת אחת על כל השבתות באופן שלא ידע מעולם שיש איסור שבת, משמע שדווקא באופן זה אינו חייב אלא חטאת אחת. אבל אם מתחילה הכיר שיש איסור שבת ולכפוהו שבת, מאי – מה יהיה דינו, חייב חטאת על כל שבת ושבת, אם כן קשה, אדתני – עד ששנה התנא בכלל השני שהיידע עיקר שבת אלא ששכח שהיום שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה, חייב חטאת על כל שבת ושבת, ליתני – היה לו לשנות שאם הכיר שיש איסור שבת ולכפוהו שבת שיש איסור שבת, חייב חטאת על כל שבת ושבת, ונדע שכל שכן – דין זה שהיידע עיקר שבת ושכח שהיום שבת, חייב חטאת על כל שבת ושבת.

מתרצת הגמרא: מאי כוונת התנא במה ששנה 'היידע עיקר שבת', כוונתו, מי שהיה יודע עיקרה של שבת, ושכחה, ועכשיו אינו יודע כלל שיש איסור שבת, ואם כן באמת השמיענו התנא שבאופן ששכח עיקר שבת חייב חטאת על כל שבת ושבת.

גמרא

שנינו במשנה 'כלל גדול אמרו בשבת' וכו'. הגמרא מבארת את הלשון 'כלל גדול'. שואלת הגמרא: מאי מעמא תנא – מה הסיבה ששנה התנא 'כלל גדול', אלימא משום דקבעי למיתני – אם נאמר שמשום שרצה לשנות להלן (שה) 'עוד כלל אחר', ולא כלל בו אלא שני פרטים וכאן כלל ארבעה פרטים, לכך תנא כאן 'כלל גדול' כיון שהוא כולל יותר פרטים, ותאמר שלגבי שביעית נמי – גם שנה התנא (שביעית פ"ז מ"א) 'כלל גדול אמרו בשביעית' משום דקבעי למיתני – שרצה לשנות 'עוד כלל אחר' (שם מ"ב), ולכך תנא – שנה ברישא 'כלל גדול' כיון שהוא כולל יותר פרטים. והא – והרין לגבי מעשר דקבעי – ששנה התנא (מעשרות פ"א מ"א) 'עוד כלל אחר', ולא תני (שם) בכלל הראשון 'כלל גדול' אף שגם שם הראשון כולל יותר פרטים, ואם כן חזרת הקשיא מדוע כאן שנה התנא 'כלל גדול'.

משיבה הגמרא: אמר רבי יוסי בר אבין, לגבי שבת ושביעית, דאית בהו – שיש בהו אבות ותולדות, תנא 'כלל גדול', אבל לגבי מעשר דלית בה – שאין בה אבות ותולדות, לא תנא 'כלל גדול'.

מקשה הגמרא: ולכך קפרא דתני ששנה בתוספתא שלו 'כלל גדול' גם במעשר, קשה, מאי אבות ומאי תולדות איבא – איזה אבות ואיזה תולדות יש במעשר, ומכך שאמר 'כלל גדול' לגבי מעשר מוכח שאומרים 'כלל גדול' אף בדברים שאין בהם תולדות.

הגמרא מבארת טעם אחר מדוע שנה התנא 'כלל גדול': אלף לאו היינו מעמא – לא זהו הטעם שהתנא שנה 'כלל גדול' לגבי שבת ושביעית משום שיש בהם אבות ותולדות, אלא הוא שונה כן במקום שעונשו גדול מדבר אחר, ולכן לגבי שבת שנה התנא 'כלל גדול' משום שגדול עונשו של שבת יותר משל שביעית – שאיסור שבת חמור מאיסור שביעית, דאילו איסור שבת איתא בין בתלוש – בדבר שנתלש לפני שבת, כגון איסור טוחן ולש, ובין במחובר – בדבר שהיה מחובר בכניסת השבת, ואילו איסור שביעית, בתלוש ליתא במחובר איתא – אינו בתלוש אלא רק במחובר, שאין קדושת שביעית חלה אלא על פירות שהיו מחוברים לקרקע בכניסת השנה השביעית. ולגבי שביעית שנה 'כלל גדול' משום שגדול עונשה של שביעית יותר מן המעשר – שאיסור שביעית חמור ממעשר, דאילו איסור שביעית איתא – ישנו בין במאכל אדם ובין במאכל בהמה, ואילו מעשר במאכל אדם איתא, במאכל בהמה ליתא.

ולכך קפרא דתני 'כלל גדול' גם במעשר יש להוסיף ולבאר שגדול עונשו של מעשר יותר משל פאה, דאילו מעשר איתא – ישנו אף בתאנה וירק מדרבנן, ואילו פאה ליתא – אינה נוגהת בתאנה וירק. ומביאה הגמרא ראיה מהמשניות שיש חילוק בין מעשר לפאה לגבי תאנה וירק: דתנן במשנה (פאה פ"א מ"ד), כלל אמרו בפאה, כל דבר שהוא אובל, ונשמר – שאינו מופקר ובעליו שומרים אותו, וגידולו מן הארץ, ולקטיתו באחת – שמלקטים את כל הפירות שבשדה בזמן אחד, ומכניסו לקיום – שיכול להתקיים ימים רבים, חייב

המשך ביאור למס' שבת ליום חמישי עמ' ב

שאו מודה הוא שחייב שתי חטאות. ואין להוכיח מדבריהם באיזה מקרה נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש.

הגמרא מבארת מה דין העושה עבירה אחת כמה פעמים ונודע לו בין כל פעם ופעם: אמר עולא, למאן דאמר שאשם ודאי לא פצאי – אינו צריך דייקה בתחילה, ויכול להביא אשם ודאי אף אם עדיין לא נודע לו שחטא,

אכילת הכזית השני לאחר שהפריש קרבן על הכזית הראשון וכצד השני של הספק, ובמקרה זה סובר ריש לקיש שחייב אחת, מכל מקום לא קשה לו מהפסוק 'על חטאתו והביא' שממנו דורש רבי יוחנן שחייב שתיים, שריש לקיש היכי מוקי ליה לקרא – איך הוא מעמיד את הפסוק 'על חטאתו והביא', בלאחר כפירה – במקרה שנודע לו אכילת הכזית השני לאחר שהקריב את החטאת על הכזית הראשון,

הַרְבֵּה, אֵינוֹ חַיִּיב אֱלָא חֲמֵסָא אַחַת. וְחַיִּיב עַל הַדָּם שֶׁאֵבֵל כָּל יָמָיו
חֲטָא אַחַת, וְעַל הַחֵלֶב שֶׁאֵבֵל כָּל יָמָיו חֲטָא אַחַת, וְעַל עֲבוּדָה
וְזָרָה שֶׁעָבַד כָּל יָמָיו חֲטָא אַחַת.
הַבְרִייתָא מְבִיאָה דַּעָה הַחֹלְקָת: וּמוֹנְכֵי חוֹלֵק עַל חֻמִּים, וּפְּזִיר אוֹתוֹ
מִחֲטָא. וְכֵן הָיָה מוֹנְכֵי דֵּן לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא רַבּוּ, הוֹאִיל וְהַעֲשֵׂה
עֲבִירָה בְּזִיד קָרְיָא חוֹמָא, וְהַעֲשֵׂה עֲבִירָה בְּשׁוּגָה גַּם הוּא קָרְיָא
חוֹמָא, לִכֵּן יֵשׁ לַלְמַדָּה זֶה מוֹזֵה, וְכֵן יֵשׁ לְדֹרוּשׁ, מָה מְזִיד מְדוּבֵר
שֶׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה, שְׁהָרִי אִם לֹא יָדַע אֵינוֹ מְזִיד, אָף שׁוּגָה מְדוּבֵר
שֶׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה קוֹדֵם שֶׁשָּׂכַח חוֹמָא, אֲבָל תִּינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח לִבֵּן
הַנְּכָרִים וְגַר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְהָלַךְ לִבֵּן הַנְּכָרִים שֶׁלֹּא הִיתָה לָהֶם יְדִיעָה
מַעֲוֵל אֵינֶם נִקְרָאִים חוֹטָאִים, וְאֵינֶם חַיִּיבִים קָרְבֵּן עַל שִׁגְגָתָם.
אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, הָרִינִי מוֹסִיף עַל דְּרָבִיךָ – לִפִּי דְּבָרִיךָ שִׁישׁ
לְלַמּוֹד שׁוּגָה מְמִזֵּד, אֲנִי אוֹסִיף עַל דְּבָרִיךָ עוֹד, וְתִרְאֶה אִם יַעֲמִדוּ
דְּבָרֶיךָ, אִי – אִם נִאֲמַר שִׁישׁ לְדֹרוּשׁ כֵּן, נִלְמַד גַּם מָה מְזִיד מְדוּבֵר
שֶׁהִיתָה הִדְרִיעָה בְּשַׁעֲתָה מַעֲשֵׂה הַעֲבִירָה, שְׁהָרִי אִם לֹא כֵן אֵינוֹ מְזִיד,
אָף שׁוּגָה נִאֲמַר שֶׁחַיִּיב חֲטָא גַּם בְּאוֹפֶן שֶׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה בְּשַׁעֲתָה
מַעֲשֵׂה, וְעַל כִּרְחָק אִי אֲפֹשֶׁר לֹאמַר כֵּן, שְׁהָרִי אִם יָדַע בְּשַׁעֲתָה מַעֲשֵׂה
אֵינוֹ שׁוּגָה אֲלֵא מְזִיד, וְאִם כֵּן מוֹכַח שֶׁאֵין לְלַמּוֹד שׁוּגָה מְמִזֵּד. אָמַר
לוֹ מוֹנְכֵי, הֵן – אֲבָן אֲנִי מַחֲיִיב חֲטָא אָף בְּאוֹפֶן שֶׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה
בְּשַׁעֲתָה. חֲטָא, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁהוֹסֵפֶת עַל דְּבָרִי, וְהָרִי אִתָּה מַסִּיעֵי לִי.
אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, לְדְּרָבִיךָ שֶׁחַיִּיב חֲטָא אָף אִם הִיתָה לוֹ יְדִיעָה
בְּשַׁעֲתָה, קֶשֶׁה, שְׁהָרִי אֵין זֶה קָרְיָא שׁוּגָה אֱלָא מְזִיד.
מַסִּיעֵת הַגְּמָרָא אֶת הַקּוּשִׁיא עַל רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְשִׁי: קָתַנִּי
מִיָּה – מִכָּל מְקוֹם שֶׁנִּינוּ בְּבִרְיָא דְּבָרֵי חֻמִּים, בְּיָצֵד – בִּיאִיָּה אוֹפֶן
נִאֲמַר הָדִין שֶׁהַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שֶׁבֶת אֵינוֹ חַיִּיב אֲלֵא חֲטָא אַחַת, בְּתִינוּק
שֶׁנִּשְׁכַּח. בְּשִׁלְמָא לְרַב וְשִׁמְוֵאל הַסּוֹבְרִים שֶׁתִּינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח חַיִּיב
חֲטָא, נִיחָא – אֵין עֲלֵיהֶם קוּשִׁיא מִהַבְרִייתָא שֶׁנִּינוּ בָּהּ שֶׁתִּינוּק
שֶׁנִּשְׁכַּח חַיִּיב חֲטָא, אֱלָא לְרַבִּי יוֹחָנָן וְלְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְשִׁי
הַסּוֹבְרִים שֶׁתִּינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח אֵינוֹ חַיִּיב חֲטָא, קְשִׁיָּא, שְׁהָרִי בְּבִרְיָא
שֶׁנִּינוּ שֶׁחַיִּיב חֲטָא.
מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: אָמַר לָךְ – יִאֲמְרוּ לָךְ רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי לִקְשִׁי, לֹא מִי
אֵיכָא – וְכֵי אֵין בְּבִרְיָא אֶת שֵׁטִית מוֹנְכֵי דְּפִטְרִי תִינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח
מִחֲטָא, אֲנִי דְּאִמְרִינִי – אֲנַחְנוּ שֶׁאֲמַרְנוּ שֶׁתִּינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח פְּטוֹר
מִחֲטָא סָבְרָנוּ כְּמוֹנְכֵי.
שֶׁנִּינוּ בְּבִרְיָא שֶׁמוֹנְכֵי מַחֲיִיב חֲטָא אָף אֶת הַשּׁוּגָה שֶׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה
בְּשַׁעֲתָה מַעֲשֵׂה. הַגְּמָרָא מְבִאֵר אֶת טַעְמוֹ שֶׁל מוֹנְכֵי. מְבִרֵּר הַגְּמָרָא:
מֵאִי טַעְמָא דְּמוֹנְכֵי – מָה טַעְמוֹ שֶׁל מוֹנְכֵי. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: דְּכִתְיִב
לִגְבִי חֲטָא שֶׁל שִׁגְגָתָה עֲבוּדָה זָרָה (בְּמִדְּבָר טו כט) 'תוֹרָה אַחַת וְיָהִי
לָכֶם לְעוֹשֶׂה בְּשִׁנְיָה, וְסָמִיד לִיָּה – וְסָמִיד לִיָּה לִגְבִי מְזִיד כְּתוּב (שם)
פְּסוֹק (ל) 'וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיַד רְמָה, חֲקִישׁ הַכְּתוּב שׁוּגָה לִגְבִי
חֲטָא לְמִזִּיד לִגְבִי כְּרַת, מָה מְזִיד שֶׁחַיִּיב כְּרַת מְדוּבֵר שֶׁהִיתָה לוֹ
יְדִיעָה, אָף שׁוּגָה שֶׁחַיִּיב חֲטָא מְדוּבֵר שֶׁהִיתָה לוֹ יְדִיעָה.
שׁוֹאֵל הַגְּמָרָא: וְרַבֵּן הַחֹלְקִים עַל מוֹנְכֵי, הֵאִי – הִיקֵּשׁ זֶה מִהַפְטוֹק
'תוֹרָה אַחַת, מֵאִי עֲבָדִי לִיָּה – מָה הֵם דּוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ. מְשִׁיבָה
הַגְּמָרָא: מִיָּבֶעֱ לָהּ – הוּא נִצְרָךְ לָהֶם לְכַדְמִקְרִי לִיָּה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן
לִוִּי לְבִרְיָה – לְדַרְשָׁה שֶׁלִּימַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אֶת בְּנוֹ, שֶׁנִּאֲמַר
'תוֹרָה אַחַת וְיָהִי לָכֶם לְעוֹשֶׂה בְּשִׁנְיָה, וְכִתְיִב קוֹדֵם לִכֵּן בְּתוֹחִילת
הַעֲנִין (שם פְּסוֹק כב)

מַקְשָׁה הַגְּמָרָא: מִכֵּךְ שֶׁהַעֲמִדְנוּ אֶת מָה שֶׁשִּׁנְיָנוּ בְּמַשְׁנָה שֶׁחַיִּיב חֲטָא
עַל כָּל שֶׁבֶת וְשֶׁבֶת בְּמִי שֶׁשָּׂכַח עֵיקַר שֶׁבֶת, מִשְׁמַע שְׁדוּקָא מְשוּם כֵּךְ
אֵינוֹ חַיִּיב אֲלֵא חֲטָא אַחַת עַל כָּל שֶׁבֶת, אֲבָל אִם לֹא שֶׁשָּׂכַח, אֶת
עֵיקַר שֶׁבֶת אֲלֵא שֶׁשָּׂכַח שֶׁהִיוּ שֶׁבֶת, מֵאִי, חַיִּיב חֲטָא עַל כָּל מְלָאכָה
וּמְלָאכָה, שֶׁאִם הִיא הִתְנָא סוֹבֵר שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב אֲלֵא חֲטָא אַחַת עַל כָּל
שֶׁבֶת, הִיא לוֹ לְעֵרֵב אֶת שְׁנֵי הַדִּינִים וְלִשְׁנוֹת כֵּךְ, מִי שִׁידַע עֵיקַר שֶׁבֶת
וְשֶׁכַּח, וְכֵן הִיּוֹדַע עֵיקַר שֶׁבֶת אֲלֵא שֶׁשָּׂכַח שֶׁהִיוּ שֶׁבֶת וְעֵשָׂה
מְלָאכֹת הַרְבֵּה בְּשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה, חַיִּיב חֲטָא עַל כָּל שֶׁבֶת וְשֶׁבֶת,
וּמִכֵּךְ שֶׁלֹּא עִירְבָם מִשְׁמַע שְׁדוּקָא אִם שֶׁשָּׂכַח עֵיקַר שֶׁבֶת אֵינוֹ חַיִּיב
אֲלֵא חֲטָא אַחַת עַל כָּל שֶׁבֶת, אֲבָל אִם יוֹדַע עֵיקַר שֶׁבֶת אֲלֵא שֶׁשָּׂכַח
שֶׁהִיוּ שֶׁבֶת חַיִּיב עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה, אִם כֵּן אֲדִיתָנִי – עַד שֶׁשִּׁנְיָה
הִתְנָא בְּכָלל הַשְּׁלִישִׁי שֶׁהִיּוֹדַע שֶׁהוּא שֶׁבֶת וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה
בְּשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה, חַיִּיב חֲטָא עַל כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה, לִיתָנִי – הִיא
עֲלִיוֹ לִשְׁנוֹת שֶׁהִיּוֹדַע עֵיקַר שֶׁבֶת וְשֶׁשָּׂכַח שֶׁהִיוּ שֶׁבֶת, חַיִּיב חֲטָא עַל
כָּל מְלָאכָה וּמְלָאכָה, שֶׁזֶה חִידוּשׁ גָּדוֹל יוֹתֵר שֶׁחַיִּיב עַל כָּל מְלָאכָה
אָף שֶׁאֵין כָּאן אֲלֵא שִׁגְגָה אַחַת שֶׁשָּׂכַח שֶׁהִיוּ שֶׁבֶת, וְנָדַע שֶׁכָּל שֶׁכֵּן
הֵא – דִּין זֶה שִׁידַע שֶׁהִיוּ שֶׁבֶת וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה, שֶׁחַיִּיב חֲטָא
עַל כָּל מְלָאכָה, שְׁהָרִי יֵשׁ כָּאן שִׁגְגוֹת הַרְבֵּה.
מַסִּיקָה הַגְּמָרָא שְׁדַבְרֵי רַב וְשִׁמְוֵאל נִאֲמָרוּ בְּאוֹפֶן שׁוֹנֵה: אֱלָא רַב
וְשִׁמְוֵאל הַעֲמִידוּ אֶת מִתְּנִיתָיִן – מִשְׁתַּנּוּ שֶׁשִּׁנְיָנוּ בְּכָלל הָרִאשׁוֹן
שֶׁהַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שֶׁבֶת וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה בְּשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה אֵינוֹ חַיִּיב
אֲלֵא חֲטָא אַחַת, בְּשֶׁהַבִּיר שִׁישׁ אִיסוֹר שֶׁבֶת וְלִכְסוּף שֶׁבֶת, וְלֹא כְּמוֹ
שֶׁסָּבְרָנוּ בְּתוֹחִילָה שֶׁהַעֲמִידוּ אֶת הַמַּשְׁנָה בְּמִי שֶׁלֹּא יָדַע מַעֲוֵל שִׁישׁ
אִיסוֹר שֶׁבֶת, וְרַב וְשִׁמְוֵאל – וְהַאֲפוֹן שֶׁבֶת דִּיבְרוּ רַב וְשִׁמְוֵאל, דְּהִינּוּ
תִינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח לִבֵּן הַגּוֹיִים אוֹ גַּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר, נְמִי – גַּם כֵּן דִּינוּ בְּהַבִּיר
שִׁישׁ שֶׁבֶת וְלִכְסוּף שֶׁבֶת דְּמִי, וְהָכִי אִיתָמַר – וְכֵן נִאֲמָרוּ דְּבָרֵיהֶם,
רַב וְשִׁמְוֵאל דְּאִמְרֵי תְּרוּוּיָהּ, אֲפִילוּ תִינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח בֵּין הַנְּכָרִים וְגַר
שֶׁנִּתְגַּיֵּר לִבֵּן הַנְּכָרִים, בְּהַבִּיר שִׁישׁ אִיסוֹר שֶׁבֶת בְּתוֹרָה וְלִכְסוּף
שֶׁבֶת דְּמִי, וְחַיִּיב חֲטָא, כְּלוֹמַר, שֶׁרַב וְשִׁמְוֵאל לֹא בָּאוּ לְפָרֵשׁ אֶת
דְּבָרֵי הַתְּנָא, אֲלֵא לְהוֹסִיף עַל דְּבָרֵי, שֶׁהִתְנָא שְׁנֵי כָּלל זֶה בְּאוֹפֶן
שִׁידַע שִׁישׁ אִיסוֹר שֶׁבֶת וְשֶׁכַּח, כְּדִי לְהַשְׁמִיעֵנוּ שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב אֲלֵא
חֲטָא אַחַת עַל כָּל שֶׁבֶתוֹת, וְאֵין אוֹמְרִים שֶׁחַיִּיב חֲטָא עַל כָּל שֶׁבֶת
וְשֶׁבֶת, וְרַב וְשִׁמְוֵאל הוֹסִיפוּ שֶׁאִם לֹא יָדַע מַעֲוֵל שִׁישׁ אִיסוֹר
שֶׁבֶת חַיִּיב חֲטָא אַחַת, וְאֵין אוֹמְרִים שֶׁפְּטוֹר לִגְמָרִי.
הַגְּמָרָא מְבִיאָה אֲמֹרָאִים הַחֹלְקִים עַל רַב וְשִׁמְוֵאל: וְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְשִׁי דְּאִמְרֵי תְּרוּוּיָהּ – אֲמָרוּ שֶׁנִּידָם, מָה שֶׁשִּׁנְיָנוּ
שֶׁהַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שֶׁבֶת וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה בְּשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה אֵינוֹ חַיִּיב
אֲלֵא חֲטָא אַחַת, הוּא דְּוָקָא אִם הַבִּיר שִׁישׁ אִיסוֹר שֶׁבֶת בְּתוֹרָה
וְלִכְסוּף שֶׁבֶת, אֲבָל תִּינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח בֵּין הַנְּכָרִים וְגַר שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְהָלַךְ
לִבֵּן הַנְּכָרִים, שֶׁלֹּא יָדַעוּ מַעֲוֵל שִׁישׁ אִיסוֹר שֶׁבֶת בְּתוֹרָה, פְּטוֹר
מִחֲטָא, מְשוּם שֶׁהוּא סוֹבֵר שְׁדַבֵּר זֶה מוֹתֵר, וְהַאֲמָרוּ עַל דְּבַר אִיסוֹר
שֶׁהוּא מוֹתֵר אֵינוֹ חַיִּיב חֲטָא, שֶׁאֵינוֹ נִחְשָׁב כְּשׁוּגָה אֲלֵא כְּאֲנוּס,
וְהַאֲנוּס אֵינוֹ חַיִּיב חֲטָא.
הַגְּמָרָא מַקְשָׁה עַל רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְשִׁי: מִיָּתִיבִי הַקְשׁוּ בְּנֵי
הַיְשִׁיבָה עַל דְּבָרֵי רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְשִׁי, שֶׁנִּינוּ בְּבִרְיָא,
כָּלל גָּדוֹל אֲמָרוּ בְּשֶׁבֶת, כָּל הַשּׁוֹכֵחַ עֵיקַר שֶׁבֶת, וְעֵשָׂה מְלָאכֹת
הַרְבֵּה בְּשֶׁבֶתוֹת הַרְבֵּה, אֵינוֹ חַיִּיב אֲלֵא חֲטָא אַחַת. בְּיָצֵד – בִּיאִיָּה
אוֹפֶן נִאֲמַר דִּין זֶה, הִרִי שֶׁהִיא תִינוּק שֶׁנִּשְׁכַּח לִבֵּן הַנְּכָרִים, וְגַר
שֶׁנִּתְגַּיֵּר וְהָלַךְ לִבֵּן הַנְּכָרִים, וְעֵשָׂה מְלָאכֹת הַרְבֵּה בְּשֶׁבֶתוֹת

1 וְכִי תִשְׁנֶה וְלֹא תִעָשֶׂה אֶת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה, וּבַהֲמִשְׁךָ הִפְרַשְׁהָ
2 נֹאמַר (במדבר טו כז) – שְׂמִימִימִים חֲטָאָה עַל שִׁגְגָה זו, וְכָל הַמִּצְוֹת הַיֵּינוּ
3 עֲבֹדָה זֶה הַשְׁקֹלָה כִּגְדָה כָּל הַמִּצְוֹת, דְּהֵינִי שְׂחִיבִים חֲטָאָה עַל
4 שִׁגְגָה עֲבֹדָה זֶה, וְכִתְיָב בְּסוּף הַפְּרָשָׁה לִגְבִי הַעֲבֹד עֲבֹדָה זֶה בְּמִזִּיד
5 (שם טו ל), וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּעָשֶׂה בְּיַד רָמָה וְגו' וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַזֵּה
6 מִקֶּרֶב עַמּוּהָ, הָרִי שֶׁהַעֲבֹד עֲבֹדָה זֶה בְּמִזִּיד חַיִּיב כִּרְתָּה וּבִשְׁוֹג חַיִּיב
7 חֲטָאָה, וּמִכָּן שֶׁכְּתוּב בַּפְּרָשָׁה זו (שם כט) 'תֹּכְרָה אֶחָת יִהְיֶה לָכֶם לַעֲשֹׂה
8 בְּשִׁגְגָה, שְׂדִין זֶה נִוְהָה בְּכָל הַשְּׁגָגוֹת שִׁבְתוּרָה, הוֹקֵשׁוּ בִּלְשֹׁם – כָּל
9 הַקְּרִבּוֹת עַל שִׁגְגוֹת שֶׁל כָּל עֲבִירוֹת שִׁבְתוּרָה לְקֶרֶב שִׁגְגָה עֲבֹדָה
10 זֶה, מִה לְחַלּוֹן – בְּשִׁגְגָה עֲבֹדָה זֶה, דְּבָר שְׂחִיבִים עַל וְדִנּוֹ כִּרְתָּ
11 וְשִׁנְגָתוֹ הַטָּמֵא – הַתּוֹרָה מַחֲיִיבָה לְהַבִּיא חֲטָאָה רַק עַל עֲבִירָה גְּמוּרָה
12 שֶׁאֵם עֲשָׂה בְּמִזִּיד חַיִּיב עֲלֶיהָ כִּרְתָּ, אֵף כָּל – שֶׁאֵר עֲבִירוֹת שִׁבְתוּרָה,
13 דְּבָר שְׂחִיבִין עַל וְדִנּוֹ כִּרְתָּ וְעַל שִׁנְגָתוֹ הַטָּמֵא – אֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה
14 אֲלָא עַל עֲבִירָה שֶׁאֵם עֲשָׂה בְּמִזִּיד חַיִּיב עֲלֶיהָ כִּרְתָּ. וְחֻכְמִים דּוֹרְשִׁים
15 אֶת סְמִיכוֹת הַפְּסוּקִים כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, וְלֹא כְּמוֹנָבו שֶׁלְמַד מִסְמִיכוֹת
16 הַפְּסוּקִים שֶׁהַשְּׁוֹג חַיִּיב חֲטָאָה אֵף אִם הִיתָה לוֹ יָדִיעָה בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה.
17 שׁוֹנִי בְּבִרְיִיתָא (לעיל סח) שֶׁלְמוֹנָבו אֵף אִם הִיתָה לוֹ יָדִיעָה בְּשַׁעַת
18 מַעֲשֵׂה נִחְשָׁב כְּשׁוֹג, הַגְּמָרָא מְבֹאֶרֶת בְּמָה שִׁגְגָה. מִקְשָׁה הַגְּמָרָא:
19 וְאֵלָּא מוֹנֵב שִׁנְגָתוֹ בְּמָא, כְּלוֹמַר, כִּיּוֹן שִׁידַע בְּשַׁעַת מַעֲשֵׂה, שְׁהוּא
20 חֲטָאָה בְּמָה הוּא נִחְשָׁב שׁוֹג.
21 מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: בְּגוֹן שִׁנְגָתוֹ בְּקֶרֶב – שִׁידַע שֶׁעֲשָׂה אִיסוּר שִׁבְמִזִּיד
22 חַיִּיבִים עֲלֵיו כִּרְתָּ, אֲבָל לֹא יָדַע שֶׁבִשְׁוֹג חַיִּיב עֲלֵיו קֶרֶב חֲטָאָה. וְרַבִּי
23 [רְבִי עֲקִיבָא] הַחֹלְקִים עַל מוֹנָבו סוֹבְרִים שִׁנְגָתוֹ קֶרֶב לֹא שְׂמָה
24 שִׁנְגָתוֹ, וְאֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה אֲלָא אִם הִיהָ שׁוֹג בְּעִבְרָה עֲצֻמָּה וְכַפִּי
25 שִׁבּוּאָר לְהַלּוֹן.
26 מְבֹרֶרֶת הַגְּמָרָא: וְרַבִּי הַסּוֹבְרִים שֶׁצָּרִיךְ לְהִיטֵּי שׁוֹג בְּעִבְרָה עֲצֻמָּה,
27 שִׁנְגָתוֹ בְּמָא – בְּמָה צָרִיכָה לְהִיטֵּי הַשְּׁגָגָה, הָאֵם צָרִיךְ שִׁידַע שׁוֹג
28 בְּכָל הַעֲבִירָה, שֶׁלֹּא יָדַע כָּלֹל לֹא מִהֲלָאוֹ וְלֹא מִהֲכִרְתָּ, אוֹ שֶׁאִפִּילוֹ
29 אִם יָדַע שֶׁעוֹבֵר בִּלְאוֹ אֲלָא שֶׁלֹּא יָדַע שְׂחִיבִים עֲלֵיו כִּרְתָּ הוּא נִחְשָׁב
30 שׁוֹג.
31 מְבִיאָה הַגְּמָרָא: נִחְלָקוּ בִּזְהָ אֲמוּרָאִים, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בִּיּוֹן שִׁנְגָתוֹ
32 בְּכִרְתָּ, אֵף עַל פִּי שְׂהוּדִיד בְּלָאוֹ, נִחְשָׁב שׁוֹג. וְרִישִׁי לְקִישׁ אָמַר, אֵינוֹ
33 נִחְשָׁב כְּשׁוֹג עַד שִׁנְגָתוֹ בְּלָאוֹ וְכִרְתָּ.
34 הַגְּמָרָא מְבֹאֶרֶת אֶת טַעְמוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ: אָמַר רַבָּא, מָאִי מַעֲמָא
35 דְּרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ הַסּוֹבֵר שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה עַד שִׁידַע שׁוֹג
36 בִּלְאוֹ וְכִרְתָּ, אָמַר קֶרָא – נֹאמַר בַּפְּסוּק לַעֲנִין נְשִׂיא שְׁחָטָה (ויקרא ד כב),
37 'אֲשֶׁר נְשִׂיא יִחָטָא וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיו אֲשֶׁר לֹא
38 תַּעֲשִׂינָהּ בְּשִׁנְגָתוֹ וְאִשָּׁם', מִשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ חַיִּיב חֲטָאָה עַד שִׁנְגָתוֹ בְּלָאוֹ
39 וְכִרְתָּ שְׂמָה, שֶׁבַּפְּסוּק כְּתוּב שֶׁעֲשָׂה אֶת הַמִּצְוֹת שִׁלֹּא תַּעֲשִׂינָהּ,
40 דְּהֵינִי לֹא, בְּשׁוֹג.
41 שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: וְרַבִּי יוֹחָנָן הַסּוֹבֵר שֶׁאֵף אִם הוּדִיד בִּלְאוֹ חַיִּיב חֲטָאָה,
42 הֵא יִקְרָא דְּרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ מָא עֲבִיד לִיה – מִה יִשִּׁיב עַל
43 דְּרִשָּׁה זוֹ.
44 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: מִיָּבֶעִי לִיה – פְּסוּק זֶה נִצְרָךְ לוֹ לְבִדְתָּנָא בְּבִרְיִיתָא,
45 נֹאמַר לַעֲנִין יָחִיד שְׁחָטָה (שם ד כז), 'וְאֵם נֶפֶשׁ אֶחָת תִּחָטָא בְּשִׁגְגָה מִעַם
46 הָאָרֶץ', וּמִכָּן שֶׁכְּתוּב 'מַעַם' בְּמִים מִשְׁמַע שֶׁלֹּא כָּל עַם הָאָרֶץ מְבִיאִים
47 חֲטָאָה, וְיֵשׁ לַמַּעַס פֶּרֶט לְמוֹמָר לְעוֹבֵר עֲבִירָה בְּמִזִּיד, שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּפֵּר
48 בְּחֲטָאָה אֵף אִם עִבֵּר עֲלֶיהָ בְּשׁוֹג. רַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן אֲלֶעָזָר אָמַר
49 מִשּׁוּם רַבִּי שְׂמַעְיֹן, דִּין זֶה שֶׁהַמּוֹמָר אֵינוֹ מִתְכַּפֵּר בְּקֶרֶב לְלַמֵּד מִמָּה
50 שֶׁנֹּאמַר לַעֲנִין נְשִׂיא שְׁחָטָה (שם ד כב), 'אֲשֶׁר לֹא תַּעֲשִׂינָהּ בְּשִׁנְגָתוֹ
51 וְאִשָּׁם', וּבִסְמוּךְ כְּתוּב (שם ד כב) 'אוֹ הוּדַע אֱלֹוֹי חֲטָאָתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ
52 וְהִבִּיא אֶת קֶרְבָּנוּ', מִשְׁמַע שֶׁאֵם מַחְמַת הַשְּׁגָגָה עִבֵּר אֶת הָאִיסוּר חַיִּיב
53 קֶרֶב, וְיֵשׁ לְלַמֵּד מִכָּן שֶׁהַשֵּׁב מִיָּדִיעָתוֹ – שֶׁאִילוֹ הִיהָ יוֹדַע שִׁישׁ
54 אִיסוּר בְּמַעֲשֵׂה זֶה הִיהָ נִמְנַע מִלַּעֲשׂוֹת, מְבִיא קֶרֶב עַל שִׁנְגָתוֹ, אֵךְ
55 אִם לֹא שֵׁב מִיָּדִיעָתוֹ – שֶׁאֵף אִילוֹ הִיהָ יוֹדַע שִׁישׁ אִיסוּר בְּמַעֲשֵׂה זֶה
56 לֹא הִיהָ נִמְנַע מִלַּעֲשׂוֹת, אֵינוֹ מְבִיא קֶרֶב עַל שִׁנְגָתוֹ. וְרַבִּי יוֹחָנָן
57 סוֹבֵר כְּרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן אֲלֶעָזָר שֶׁפְּסוּק זֶה בֹּא לַמַּעַס מוֹמָר.
58 הַגְּמָרָא מִקְשָׁה עַל שִׁיטַת רַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ: תִּנֵּן בְּמַשְׁנָה (להלן עג),
59 אֲבוֹת מְלָאכּוֹת הָאִיסוּרוֹת בְּשַׁבָּת, אֲרַבְּעִים חֲסֵר אֶחָת, וְהוֹיָנוּ בָּהּ –

60 וְנִשְׁנִיאוּ וְנִתְּנוּ דְּבָרֵי מַשְׁנָה זוֹ (שם ע"ב), מְנִינָא לָמָּה לִי – מְדוּעַ צָרִיךְ
61 הַתְּנָא לְפָרֵשׁ אֶת מִנְיַן הַמְּלָאכּוֹת, הָרִי בְּהַמִּשְׁךָ פִּירֵט אֶת כּוֹלָם, וְאֵנוּ
62 נִמְנָה לְבַד כְּמָה מְלָאכּוֹת הֵן. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הַתְּנָא בֹּא לְהַשְׁמִיעֵנוּ
63 בְּמִנְיַן זֶה, שְׂאֵם עָשָׂאן לְכָל הַמְּלָאכּוֹת בּוֹלֵן בְּהַעֲלֵם אַחֵר – שֶׁלֹּא
64 נִדְּעָה לוֹ בִּינְיָיִם שְׁחָטָה. חַיִּיב חֲטָאָה עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת, וְלֹא דִי לוֹ
65 בְּחֲטָאָה אֶחָת מִשּׁוּם חִילוּל שַׁבָּת. וּמִסִּימַת הַגְּמָרָא אֶת הָרִאשִׁי: הֵיכִי
66 מְשַׁכְּחָת לָהּ – הֵיכִן אֶתָּה מוֹצֵא דִין זֶה שִׁידַע חַיִּיב חֲטָאָה עַל כָּל אֶחָת
67 ואַחֲרָי, בְּדוֹן שַׁבָּת וְשִׁנְגָתוֹ מְלָאכּוֹת – שִׁידַע שִׁיּוֹם זֶה הוּא שַׁבָּת אֲבָל
68 לֹא יָדַע שֶׁמְלָאכּוֹת אֵלּוֹ אִסּוּרוֹת בְּשַׁבָּת, וְאֵם כֵּן בְּשִׁלְמָא – מוֹבֵן הַדְּבָר
69 לְפָחוֹת מְלָאכּוֹת אֶחָת הָאִסּוּרָה בְּשַׁבָּת, וְאֵם כֵּן בְּשִׁלְמָא – מוֹבֵן הַדְּבָר
70 דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר שֶׁבִיּוֹן שִׁנְגָתוֹ בְּכִרְתָּ אֵף עַל פִּי שְׂהוּדִיד בְּלָאוֹ חַיִּיב
71 חֲטָאָה, מְשַׁכְּחָת לָהּ – אֶתָּה מוֹצֵא אוֹפֵן שִׁידַע שֶׁהִיהָ דוֹן שַׁבָּת וְשִׁנְגָתוֹ
72 מְלָאכּוֹת, בְּגוֹן דִּידַע לָהּ לְשַׁכְּחָת בְּלָאוֹ – שִׁידַע שֶׁהַעוֹשֶׂה מְלָאכּוֹת
73 אֵלּוֹ עוֹבֵר בִּלְאוֹ, אֲבָל לֹא יָדַע שְׂחִיבִים כִּרְתָּ, וְזֶה נִחְשָׁב דוֹן שַׁבָּת כִּיּוֹן
74 שֶׁעִבֵּר עַל הַלָּאוֹ בְּמִזִּיד, וְחַיִּיב חֲטָאָה עַל כָּל מְלָאכּוֹת וּמְלָאכּוֹת כִּיּוֹן
75 שִׁידַע שׁוֹג בְּכִרְתָּ. אֵלָּא לְרַבִּי שְׂמַעְיֹן בֶּן לְקִישׁ דְּאָמַר שֶׁאֵין חַיִּיב
76 חֲטָאָה עַד שִׁנְגָתוֹ בְּלָאוֹ וְכִרְתָּ, דִּידַע לָהּ לְשַׁכְּחָת בְּמָא – בְּמָה
77 נִקְרָא דוֹן שַׁבָּת כְּשִׁשְׁגָה בְּכָל הַלֵּט מְלָאכּוֹת, הָרִי הוּא סְבוּר שֶׁל
78 הַמְּלָאכּוֹת מוֹתֵרוֹת וְאֵינוֹ יוֹדַע שִׁישׁ חִילוּק בֵּין שַׁבָּת לְשֶׁאֵר הַיָּמִים.
79 מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: לְרִישׁ לְקִישׁ יֵשׁ לוֹמַר שְׁמִדּוּבִיר דִּידַעָה בְּתַחֲמוּבִין –
80 שִׁידַע שִׁישׁ אִיסוּר לְצֵאת בְּשַׁבָּת מִחוּץ לַתּוֹחֹם, שְׁהוּא אִיסוּר שֶׁאֵין
81 חַיִּיבִים עֲלֵיו קֶרֶב, וְנִשְׁנִיאוּ שֶׁהַשְּׁוֹג בְּכָל הַמְּלָאכּוֹת חַיִּיב
82 חֲטָאָה, שְׁנוּיָה אֵלִיפָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא – לְשִׁיטַת רַבִּי עֲקִיבָא הַסּוֹבֵר
83 שֶׁאִיסוּר תַּחֲמוּבִין הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְלִכְּךָ נִחְשָׁב דוֹן שַׁבָּת כִּיּוֹן שְׁהוּא
84 יוֹדַע שִׁישׁ חִילוּק בֵּין שַׁבָּת לְשֶׁאֵר הַיָּמִים.
85 הַתְּבֹאֵר לַעֲלֵל שֶׁלְמוֹנָבו שִׁנְגָתוֹ קֶרֶב שְׂמָה שִׁגְגָה, וְלִרְבֵּנָן אֵינָה שִׁגְגָה.
86 הַגְּמָרָא מְבִיאָה בְּרִיִּיתָא בְּעֵנִין זֶה. שׁוֹאֵלֶת הַגְּמָרָא: מָאִן תִּנָּא לָהּ
87 דִּתְּנִי קֶרֶב – מִי שְׁנָה בְּרִיִּיתָא זוֹ שֶׁשְׁנִינָה בָּהּ, שִׁנְגָתוֹ בְּכִרְתָּ – עֲשֵׂה
88 מְלָאכּוֹת בְּשִׁגְגָה שַׁבָּת וְשִׁנְגָתוֹ מְלָאכּוֹת, שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁהִיוּ שַׁבָּת וְגַם לֹא
89 יָדַע שֶׁמְלָאכּוֹת אֵלּוֹ אִסּוּרוֹת, וְהוּא שִׁנְגָתוֹ הָאָמַר בְּתוֹרָה – זֶה וְדֹאִי
90 נִקְרָא שׁוֹג, וְחַיִּיב חֲטָאָה. וְאֵם הוּדִיד בְּכִרְתָּ וְכִרְתָּ – עֲשֵׂה מְלָאכּוֹת בְּדוֹן
91 שַׁבָּת דוֹן שַׁבָּת, שִׁידַע שֶׁהִיוּ שַׁבָּת וְגַם יָדַע שֶׁמְלָאכּוֹת אֵלּוֹ
92 אִסּוּרוֹת, זֶה הֵיא מוֹזִיד הָאָמַר בְּתוֹרָה – זֶה וְדֹאִי נִקְרָא מוֹזִיד וְאֵינוֹ
93 מְבִיא חֲטָאָה. שִׁנְגָתוֹ בְּשַׁכְּחָת וְהוּדִיד בְּמְלָאכּוֹת – שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁהִיוּ שַׁבָּת
94 אֲבָל יָדַע שֶׁמְלָאכּוֹת אֵלּוֹ אִסּוּרוֹת בְּשַׁבָּת, אוֹ שִׁנְגָתוֹ בְּמְלָאכּוֹת וְהוּדִיד
95 בְּשַׁכְּחָת – שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁמְלָאכּוֹת אֵלּוֹ אִסּוּרוֹת בְּשַׁבָּת אֲבָל יָדַע שֶׁהִיוּ
96 שַׁבָּת, אוֹ שְׂאֵמֶר יוֹדַע אֵינוֹ שְׂמַלְאכּוֹת זֶה אִסּוּרָה אֲכָל אֵינוֹ יוֹדַע
97 שְׂחִיבִין (וְהָאֵם חַיִּיבִים) עֲלֶיהָ קֶרֶב אוֹ לֹא, בְּמִקְרָאִים אֵלּוֹ נִקְרָא שׁוֹג
98 וְחַיִּיב חֲטָאָה. בְּמָא – כְּשִׁיטַת מִי שְׁנוּיָה. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: בְּמוֹנָבו
99 הַסּוֹבֵר שִׁשְׁגָתוֹ קֶרֶב שְׂמָה שִׁגְגָה, וְלִכְּךָ גַּם בְּאוֹפֵן הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלֹּא יָדַע
100 אִם חַיִּיבִים עֲלֶיהָ קֶרֶב הוּא נִחְשָׁב שׁוֹג.
101 לַעֲלֵל נִחְלָקוּ רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישִׁי לְקִישׁ בְּדַעַת חֻכְמִים, אִם שִׁגָּה בְּכִרְתָּ וְהוּדִיד
102 בִּלְאוֹ אִם נִחְשָׁב שׁוֹג וְחַיִּיב חֲטָאָה. הַגְּמָרָא מְבֹאֶרֶת שִׁישׁ מִקְרָה שְׁבוּ
103 מוֹדָה רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישִׁי לְקִישׁ: אָמַר אֲבִי, הִכָּל מוֹדִים בְּשִׁבְעָת בִּישׁוּי,
104 שְׂאֵין חַיִּיבִין עֲלֶיהָ קֶרֶב, עַד שִׁנְגָתוֹ בְּלָאוֹ שְׂמָה, כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא
105 יֵאָכֵל וְשִׁכַּח שֶׁנִּשְׁבַּע, וְאֲכָל.
106 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: הִכָּל מוֹדִים מָאִן – לְמִי תַּחֲבוּן אֲבִי בְּמָה שֶׁאֵמֶר הִכָּל
107 מוֹדִים, עַל כְּרַחֲךָ לְרַבִּי יוֹחָנָן, וְאֵם כֵּן קִשָּׁה שְׁהִי פְּשִׁיטָא – פְּשִׁט
108 הַדְּבָר שְׁמִדּוּדָה רַבִּי יוֹחָנָן בְּשִׁבְעָת בִּישׁוּי, שְׁהִי בִי קֶרֶב רַבִּי יוֹחָנָן
109 שְׂחִיבִים קֶרֶב אֵף אִם לֹא שִׁגָּה בִּלְאוֹ, הֵינִי דוּקָא דְּרַבָּא דְּאִיפָא –
110 בְּמִקּוֹם שִׁישׁ כִּרְתָּ וְשִׁגָּה בְּכִרְתָּ, אֲכָל הִכָּא דְּלִיפָא – כֵּאֵן שֶׁאֵין כִּרְתָּ,
111 לֹא אִמֵּר שֶׁנִּחְשָׁב כְּשׁוֹג אִם אֵם לֹא שִׁגָּה בִּלְאוֹ, שְׁהִי אִם הִיהָ מוֹזִיד
112 בִּלְאוֹ אִם כֵּן בְּמָה הִיהָ שׁוֹג.
113 מִתְרַצָּה הַגְּמָרָא: קִלְקָא דְּעִתָּךְ אִמִּינָא – הִיִּית מַעֲלָה עַל דַּעַתְךָ לוֹמַר,
114 הוֹאִיל וְנִמָּה שְׂחִיבִים קֶרֶב עַל שִׁבְעָת בִּישׁוּי חִידוּשׁ הוּא, דְּכָכָל
115 הַתּוֹרָה בּוֹלָה לֹא אֲשַׁכְּחָן (לֹא מִצְוָנוֹ) לֹא שֶׁאֵין בּוֹ כִּרְתָּ דְּמִיִּיתִי
116 עֲלֶיהָ – שֶׁצָּרִיךְ לְהַבִּיא עֲלֵיו קֶרֶב, וְהִכָּא מִיִּיתִי – וְכֵאֵן מְבִיא קֶרֶב
117 אֵף שְׁהוּא לֹא שֶׁאֵין בּוֹ כִּרְתָּ, לִכְּךָ מוֹדִים חֻכְמִים שֶׁאֵף בִּי הוּדִיד בִּלְאוֹ
118 וְשִׁנְגָתוֹ בְּקֶרֶב נְמִי לִיחִיבִים חֲטָאָה,

שבת דף סט עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עזר וזהר" (ליום שלישי) קכג

שבת: אָמַר רַב הוֹנָה, הִיָּה מְהֵלֶּךְ (בְּדֶרֶךְ אִי) בְּמִדְרָךְ וְאִינוּ יוֹדֵעַ
אִמְתִּי שָׁבֶת, מוֹנֶה שְׁשֶׁה יָמִים מאותו יום ששם אל ליבו את
שכחתו, וּמְשַׁמֵּר יוֹם אַחֵר – את היום השביעי לשם שבת. חֲזִיָּא כֹּר
רַב אֱלִימִיר, מְשַׁמֵּר יוֹם אַחֵר, דְּהֵינּוּ אֵת הַיּוֹם שאחר היום שעומד בו,
וּמוֹנֶה לֵאחֲרָיו שְׁשֶׁה יָמִים כימות החול.
מבאר הגמרא: בְּמִאֵי קָמְפִילֵי – במה נחלקו רב הונא וחייא בר רב.
כֹּר – רב הונא כֹּר, שיש לו למנות בְּכַרְיִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם, שימי החול
נמנו תחילה. וְכֹר – חייא בר רב כֹּר, בְּאֶדָם הָרִאשׁוֹן, שנברא בערב
שבת, ויום הראשון למנינו היה שבת.
מקשה הגמרא על חייא בר רב: מִיִּתְיָבִי – הקשו בני הישיבה על דברי
חייא בר רב, שנינו בברייתא, הִיָּה מְהֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ וְאִינוּ יוֹדֵעַ אִמְתִּי
שָׁבֶת, מְשַׁמֵּר יוֹם אַחֵר לְשִׁשָּׁה יָמִים – מהי כוונת הברייתא, לֹא –
האם אין הכוונה שמוֹנֶה שְׁשֶׁה יָמִים כימות החול וּמְשַׁמֵּר יוֹם אַחֵר,
שכן משמע הלשון 'יום אחד לששה' יום אחד אחר ששה ימים.
מתרצת הגמרא: לֹא, כוונת הברייתא היא שְׁמְשַׁמֵּר יוֹם אַחֵר לשם
שבת, וּמוֹנֶה אַחֲרָיו שְׁשֶׁה יָמִים כימות החול.
מקשה הגמרא: אִי הָכִי – אם כן שהכוונה משמר יום אחד ומונה
אחריו ששה ימים, מדוע שנה התנא 'מְשַׁמֵּר יוֹם אַחֵר לְשִׁשָּׁה',
שמשמע שמשמר יום אחד לשם שבת אחר ששה ימים, 'מְשַׁמֵּר יוֹם
אַחֵר וּמוֹנֶה שְׁשֶׁה יָמִים' מִיִּבְעֵי לִיָּה – היה צריך התנא לשנות. ועוד קשה,
תִּנְיָא בְּבִרְיִיתָא, הִיָּה מְהֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אִי בְּמִדְרָךְ, וְאִינוּ יוֹדֵעַ אִמְתִּי
שָׁבֶת, מוֹנֶה שְׁשֶׁה יָמִים וּמְשַׁמֵּר יוֹם אַחֵר, ומשמע שלא כחייא בר רב
הסובר שמונה קודם יום אחד לשם שבת. אומרת הגמרא: תִּיּוֹבְתָא –
לכאורה דבר זה הוא פירכא (דרכ חייא) [דְּחִיָּא] כֹּר רַב. מסיקה
הגמרא: תִּיּוֹבְתָא – אכן פירכא היא, ונדרו דבריו.
הגמרא דנה עוד בענין זה: אָמַר רַבָּא, כָּל יוֹם וְיוֹם מששת הימים
שנוהג בהם כימות החול, אִינוּ עוֹשֶׂה לוֹ אֵלָּא כְּדִי פְּרָנְסָתוֹ – כמה
שצריך למחייתו של אותו יום, מפני פיקוח נפש, [כֹּר מְהֵלֶּךְ וְאִינוּ יוֹדֵעַ]
שמשמרו לשם שבת, שביום זה אינו עושה מלאכה.
מקשה הגמרא: וְהָהוּא יוֹמָא לִיְמוֹת – וכי באותו יום עליו למות, הלא
לא התירו לו לעשות בכל יום אלא לצורך אותו יום, ואם כן ביום זה
שאינו עושה כלום במה יחיה.
מתרצת הגמרא: דְּעָבִיד – עושה מְאֵתְמוֹל – ביום שלפני אותו יום
שהוא משמר לשם שבת מלאכה בשיעור שְׁתֵּי פְּרָנְסוֹת.
חוזרת הגמרא ומקשה: וְדִלְמָא מְאֵתְמוֹל שָׁבֶת הוּא – שמא יום
האתמול שבת הוא, ואם עושה בו מלאכה בשיעור שתי פרנסות
נמצא שעושה מלאכה בשבת שלא לצורך פיקוח נפש.
מתרצת הגמרא: אֵלָּא צָרִיךְ לומר שְׁכָל יוֹם וְיוֹם עוֹשֶׂה לוֹ מְלָאכָה
בשיעור פְּרָנְסָתוֹ של אותו יום, וּמִפְּלִיז בְּהָהוּא יוֹמָא שמשמרו לשם
שבת.
שואלת הגמרא: וְהָהוּא יוֹמָא מִיִּנְפֵר לִיָּה – במה הוא ניכר
שמשמרו לשם שבת, הרי עושה בו מלאכה כבשאר הימים.
משיבה הגמרא: בְּקִידוּשָׁא וְאִבְדִּילָתָא שעושה בכניסתו וביציאתו.
הגמרא דנה עוד בענין זה: אָמַר רַבָּא, אִם הִיָּה מְכִיר מְקַצֵּת הַיּוֹם
שְׁנִיצָא בֹּ – שאינו יודע באיזה יום בשבוע יצא לדרך אבל יודע כמה
ימים עברו מיום שיצא לדרך, עוֹשֶׂה מְלָאכָה כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם כּוֹל –
יכול לעשות מלאכה ביום השמיני ליציאתו, וכן בכל שבוע עושה
מלאכה באותו יום, שהרי ודאי שלא יצא לדרך בשבת.
מקשה הגמרא: פְּשִׁטָּא – פשוט הדבר שיכול לעשות מלאכה באותו
יום.
מתרצת הגמרא: מָהוּ דְּתִימָא – שמא תהא סבור לומר בִּין דְּשָׁבֶת
לֹא נִפְּיק – שבשבת ודאי לא יצא לדרך, בְּמַעְלֵי שָׁבֶתָא [נִמְיָ] לֹא
נִפְּיק – גם בערב שבת ודאי לא יצא, שאין דרך לצאת לדרך בערב
שבת מפני כבוד השבת, וְהָאִי – אדם זה, אִי נִמְיָ בְּחִמְשָׁה בְּשָׁבֶתָא
נִפְּיק לִישְׁתְּרִי לִיָּה לְמִיעַבְד מְלָאכָה תְּרִי יוֹמִי – אף אם יצא לדרך
ביום חמישי יהא מותר לעשות מלאכה שני ימים, כלומר שיהיה
מותר לו לעשות מלאכה ביום השמיני ליציאתו, שהוא אותו יום

קָא מְשַׁמֵּעַ לָן – משמיענו אביי שאין הדבר כן, וגם כאן סוברים רבנן
שאינו נקרא שוגג אם שגג בקרבן, ולכן מודה רבי יוחנן שאינו חייב
קרבן עד שישגוג בלאו.
הגמרא מקשה על אביי: מִיִּתְיָבִי – הקשו בני הישיבה על דברי אביי,
שנינו בברייתא, אִיָּהוּ שְׁנֵנָת שְׁבוּעָת בִּיטוּי לְשַׁעֲבֵר – איך שייך
שיהיה אדם חייב חטאת על שבועת ביטוי לשעבר, שאם נשבע על
להבא, כגון שבועה שלא אוכל, מובן שיש מקרה שנקרא שוגג, כגון
שבשעה שעבר על שבועתו ואכל שכח שנשבע, אבל אם נשבע על
לשעבר, כגון שבועה שאכלתי, והוא לא אכל, קשה איך שייך שיהיה
שוגג, הרי אם בשעה שנשבע שאכל היה סבור שאכל, אנוס הוא
ואינו חייב קרבן. מבאר הגמרא: כגון שְׁאֵם אָמַר יוֹדֵעַ אִנִּי
שְׁשִׁבוּעָתָא זֹאת אֶסְוֶה, אֲכַל אִנִּי יוֹדֵעַ אִם תִּיְבִין עָלַי קֶרֶן אוֹ לֹא,
זהו שבועת ביטוי לשעבר שחַיִּיב עליה חטאת. ומוכח ששגגת קרבן
שמה שגגה, ולא כאביי שאמר הכל מודים בשבועת ביטוי שאין
חייבים עליה קרבן עד שישגוג בלאו שבה.
מתרצת הגמרא: הָאֵל מְנִי – ברייתא זו בשיטת מי היא שנויה, בשיטת
מוֹנֶה הָיָא, הסובר בכל מקום ששגגת קרבן שמה שגגה, אבל לדעת
חכמים הסוברים בכל מקום ששגגת קרבן אינה שגגה, גם בשבועת
ביטוי אינה שגגה.
(הגמרא מביאה מימרא זו בלשון אחרת: לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא – לשון
אחר, מְנִי – כדעת מי שנויה ברייתא זו שבשבועת ביטוי חייב חטאת
על שגגת קרבן, אִילִימָא – אם נאמר שהיא כדעת מוֹנֶה, אם כן
פְּשִׁטָּא – פשוט הדבר שחייב קרבן, הַשְׁתָּא – עכשיו שְׁכָל הַתּוֹרָה
דְּלֹא חִידוּשׁ הוּא שחייב קרבן על שגגתו, אָמַר מוֹנֶה שְׁנֵנָת קֶרֶן
שְׁמָה שְׁנֵנָה, הָכָא בשבועת ביטוי, דְּחִידוּשׁ הוּא שחייב קרבן אף
שהוא לאו שאין בו כרת, האם לֹא כָל שְׁכָן שחייב חטאת אף על
שגגת קרבן, ומדוע הוצרכה הברייתא לשנות דין זה. אֵלָּא לֹא – על
כרח צריך לומר שברייתא זו כדעת רַבָּנָן הָיָא, ואף שבכל התורה
סוברים רבנן ששגגת קרבן אינה שגגה, בשבועת ביטוי שיש בה
חידוש שחייב קרבן אף שהוא לאו שאין בו כרת, מודים רבנן ששגגת
קרבן שמה שגגה. וְתִיּוֹבְתָא דְּאִבְיִי – ופירכא היא על דברי אביי
שאמר שהכל מודים בשבועת ביטוי שאין חייבים עליה קרבן עד
שישגוג בלאו שבה. מסיקה הגמרא: תִּיּוֹבְתָא – אכן פירכא היא,
ונדרו דבריו).
הגמרא מבאר שיש אופן נוסף שרבי יוחנן הסובר שאם שגג רק
בכרת חייב חטאת מודה לרשי לקיש הסובר שדווקא אם שגג גם
בלאו חייב חטאת: וְאָמַר אֲבִי, כָּל מוֹדִים כּוֹר שאכל תְּרוּמָה
בשוגג, שְׁאִין תִּיְבִין עָלַי חוּמַשׁ עַד שִׁישְׁגוּג בְּלֹא שָׁבָה – שיהיה
סבור שהיא חולין ואין עובר בלאו באכילתו.
מקשה הגמרא: כָּל מוֹדִים מָאן – למי התכוין אביי במה שאמר הכל
מודים, על כרחך לרַבִּי יוֹחָנָן, ואם כן קשה שהרי פְּשִׁטָּא – פשוט
הדבר שמודה רבי יוחנן בתרומה, שהרי כִּי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שחייב
קרבן אף אם לא שגג בלאו, דווקא הִיכָא דְּאִיכָא – במקום שיש חיוב
כֶּרֶת ושגג בכרת, אבל הִיכָא דְּלִיכָא – במקום שאין חיוב כֶּרֶת לֹא
אמר שנחשב כשוגג אף אם לא שגג בלאו, שהרי אם היה מזיד בלאו
אם כן במה שגג.
מתרצת הגמרא: מָהוּ דְּתִימָא – שמא תהא סבור לומר שְׁמִיתָה ביד
שמים בְּמָקוֹם כֶּרֶת של שאר עבירות עוֹמְדָת, וְכִי שְׁנֵנָת בְּמִיתָה –
שהיה סבור שאין על זה חיוב מיתה ביד שמים, נִמְיָ לִיְתִיב – גם
יתחייב חומש כמו אם שגג בכרת, קָא מְשַׁמֵּעַ לָן – משמיענו אביי
שמיתה ביד שמים אינה בכרת, ואינו נחשב שוגג להתחייב בחומש
עד שיהיה שוגג בלאו.
הגמרא מביאה דעה החולקת על אביי: רַבָּא אָמַר, מִיתָה ביד שמים
בְּמָקוֹם כֶּרֶת עוֹמְדָת, וְחוּמַשׁ בְּמָקוֹם קֶרֶן קָאִי – עומד, ולכן סובר
רבי יוחנן שכמו שחייבים קרבן על שגגת כרת, כך חייבים חומש על
שגגת מיתה ביד שמים.
הגמרא דנה מה יעשה מי ששכח את חשבון הימים ואינו יודע מתי

הגמרא מבארת מה החילוק בין הרישא לסיפא, שואלת הגמרא: **מאי שניא רישא** – במה שונה הרישא שלא ידע ששבת היום ויודע אלו מלאכות אסורות בשבת שאינו חייב אלא חטאת אחת על כל שבת, ו**מאי שניא סיפא** – ובמה שונה הסיפא שידע ששבת היום אלא שלא ידע שמלאכות אלו אסורות בשבת שחייב חטאת על כל מלאכה.

משיבה הגמרא: **אמר רב ספרא, כאן** – ברישא ששכח שהיום שבת, **מדיעת שבת הוא פורש** – על ידי שיאמרו לו שהיום שבת יפרש ולא יעשה המלאכה ומכיר שחטא, ועל כך הוא מביא קרבן, ואם כן שגגת שבת היא, ועל השבת הוא מביא חטאת, הלכך אינו מביא אלא חטאת אחת על כל שבת. ו**כאן** – בסיפא שידע שהיום שבת אלא שלא ידע שמלאכות אלו אסורות, **מדיעת מלאכה הוא פורש** – על ידי שיאמרו לו שמלאכה זו אסורה בשבת יפרש ולא יעשה המלאכה ומכיר שחטא, ועל כך הוא מביא קרבן, ואם כן שגגת מלאכה היא, ועל המלאכה הוא מביא חטאת, הלכך מביא חטאת על כל מלאכה ומלאכה.

דוחה הגמרא: **אמר ליה רב נחמן, כלום פריש משבת אלא משום מלאכות** – וכי מה שפורש מלעשות המלאכה כשאומרים לו שבת היום אינו משום שעל ידי כך נודע לו שמלאכה זו אסורה כיון ששבת היום, ו**כלום פריש ממלאכות אלא משום שבת** – וכן מה שפורש מלעשות המלאכה כשאומרים לו מלאכה זו אסורה, וכי אינו משום שעל ידי כך נודע לו שבעשיית מלאכות אלו הוא מחלל את השבת, ואם כן מה שיפרש ולא יעשה את המלאכה הוא על ידי ידיעת שניהם.

הגמרא מביאה ביאור אחר בחילוק בין הרישא לסיפא: **אלא אמר רב נחמן, קרבן דחייב רחמנא אמאי** – על מה חייבה התורה להביא קרבן, **אשגגה, ולכן התיב** – שם ברישא שנעלם ממנו שהיום שבת אינו חייב אלא חטאת אחת על כל שבת, לפי שהיה **שגגה** – שגגה אחת היא, אבל **הקא** – כאן בסיפא שנעלם ממנו שמלאכות אלו אסורות חייב חטאת על כל מלאכה, לפי ש**שוכח שגגות תוין** – יש כאן הרבה שגגות, שכל מלאכה נעלמה ממנו בפני עצמה.

שנינו במשנה: הדין שהיה שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה ולא ידע שמלאכות אלו אסורות, חייב חטאת על כל מלאכה, **ומלאכה** – הגמרא מבארת מנין שחייב על כל מלאכה, מבררת הגמרא: חילוק **מלאכות מנין** – מנין שחייב חטאת על כל מלאכה בפני עצמה אף אם עשה את כולן בהעלם אחד.

משיבה הגמרא: **אמר שמואל, אמר קרא** לגבי המחלל את השבת (שמות לא יד), **מחלליה מות יומת**, ומכך שכתוב 'מות יומת', יש ללמוד שהתורה רבתה מיתות הרבה על חילול אחד, והיינו כשעשה הרבה מלאכות בהעלם אחד.

מקשה הגמרא: **האי במזיד בתיב** – הרי פסוק זה נאמר לגבי המחלל שבת במזיד סקילה, ואיך נלמד ממנו לעושה מלאכה בשוגג שהוא חייב חטאת.

מתרצת הגמרא: **אם אינו ענין** – אם אינו נצרך למחלל שבת במזיד ללמד שהוא חייב מיתה, **דכתיב בו** (שמות לא א) **כל העושה בו מלאכה יומת**, ואין צריך פסוק נוסף ללמדנו שהמחלל שבת במזיד במיתה, **תנינו ענין לשוגג, ומאי** – ומה כוונת הלשון 'ומת' שבפסוק אם אכן מדובר בשוגג, **יומת במזון**, שצריך להביא הרבה קרבנות, ועולה לו ממזון רב.

מקשה הגמרא: מדוע הוצרך שמואל ללמוד דין חילוק מלאכות מ'מות יומת', ו**תניפוק ליה** – והרי יכול היה ללמוד דין חילוק **מלאכות מהיקא דנפקא ליה לרבי נתן** – מהיכן שלמד רבי נתן דין זה. **דתניא בברייתא, רבי נתן אומר, נאמר** (שם לא א) **לא תבצעו אש בכל מושבותיכם ביום השבת**, מה תלמוד לומר – מה בא הפסוק ללמדנו, הרי לא נצרך ללמדנו שאסור להבעיר אש, שכבר נאמר (שם ב) **לא תעשה כל מלאכה**, ואף הבערת אש מלאכה היא, אלא לפי

שנאמר (שם לא א-ב) **וינקחל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו', ששת ימים תעשה מלאכה**, ומכך שכתוב 'דברים' בלשון רבים יש ללמוד ששני דברים בכלל, ומכך שכתוב 'הדברים' בה"א יש לרבות עוד אחד, הרי שלשה, ומכך שכתוב 'אלה הדברים', באה תיבת 'אלה' שהיא בגימטריה ל'ו לרבות עוד שלושם וששה, הרי שלושים ותשע, **אלו שלשים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני**, ויכול היית לומר שאם עשאו כל המלאכות בולן בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת, לכך תלמוד לומר (שם לד כא) **בפריש ובקציר תשבות**, ציוה הכתוב על החרישה בפני עצמה ועל הקצירה בפני עצמה, כדי ללמדנו שחייב חטאת על כל מלאכה. ממשכיה הברייתא, ו**עדיין אני אומר** שיש להשיב על לימוד זה, שמפסוק זה יש ללמוד שעל חרישה ועל הקצירה חייב שתים אף אם עשאו בהעלם אחד, שהוציאם הכתוב מכלל שאר המלאכות ופירט כל אחת בפני עצמה, ועל בולן – אבל על שאר המלאכות אינו חייב אלא חטאת אחת, שהרי כלל הכתוב את כל המלאכות בלאו אחד, לכך תלמוד לומר **לא תבצעו אש**, ולכאורה קשה, הרי הקצירה בכלל המלאכות עליה נאמר 'לא תעשה כל מלאכה' היתה, ולמה יצאת להיכתב בפני עצמה, אלא להקיש אליה שאר מלאכות שהיו עמה בכלל של 'לא תעשה כל מלאכה', ולומר לה, מה מצונו בהקצירה שהיא אב מלאכה, והיינו עליה חטאת בפני עצמה, שהרי נכתבה בפני עצמה, אף כל שהוא אב מלאכה, חייבין עליה חטאת בפני עצמה. וקשה, מדוע לא למד שמואל חילוק מלאכות מדרשה זו.

מתרצת הגמרא: הטעם ששמואל הוצרך ללמוד שחייב על כל מלאכה שעשה בהעלם אחד בפני עצמה מ'מחלליה' ולא מ'לא תבערו' הוא מפני שסבר לה ברבי יוסי דאמר **הבערה ללאו יצאת** – שהבערה נכתבה בפני עצמה כדי ללמד שאין חייבים עליה כרת וסקילה כשאר מלאכות, אלא רק עובר בלאו. **דתניא בברייתא, הבערה ללאו יצאת**, דברי רבי יוסי. רבי נתן אומר **לחלק יצאת** – ללמד שחייבים חטאת על כל מלאכה ומלאכה אף שעשאו בהעלם אחד.

מוסיפה הגמרא ומקשה: מדוע הוצרך שמואל ללמוד דין חילוק מלאכות מ'מות יומת', ו**תניפוק ליה** – והרי יכול היה ללמוד לחלוק **מלאכות מהיקא דנפקא ליה לרבי יוסי** – מהיכן שלמד רבי יוסי דין זה. **דתניא בברייתא, רבי יוסי אומר**, נאמר לגבי החוטא בשוגג (ויקרא ד א) **נפש כי תחטא בשגגה מפל מצות ד' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה**, מכך שלא כתוב 'ועשה אחת', ומ"ם מתיבת 'מאחת' מיותרת, וגם תיבת 'מהנה' מיותרת, יש ללמוד שיש **פעמים שחייבים חטאת אחת על בולן** – על כל העבירות שעשה בהעלם אחד לפי שאינן חשובות אלא 'אחת', ויש **פעמים שחייבין חטאת על כל אחת ואחת** בפני עצמה, לפי שהעבירות שעשה נחשבות 'הנה', כלומר עוונות רבים, שהנה הוא לשון רבים.

ואמר רבי יוסי ברבי חנינא, מאי טעמא דרבי יוסי – איך דורש רבי יוסי את הפסוק, הרי עדיין מ"ם של 'מהנה' ומ"ם של 'מאחת' מיותרות, ומבאר רבי יוסי ברבי חנינא, שהיה יכול לכתוב 'אחת' וכתב 'מאחת', וכן היה יכול לכתוב 'הנה' וכתב 'מהנה', ולכך יש לדרוש גם את התיבה עצמה, וגם את המ"ם המיותרת, שאת התיבות 'אחת' ו'הנה' יש לדרוש כך, בא הכתוב ללמד שיש **אחת** – חילול של שבת אחת, **שהיא 'הנה'** – שחייבים עליו כמה חטאות, כגון שעבר על מלאכות רבות באותה השבת, שהולכים אחר המלאכות, ויש 'הנה' – כמה מלאכות, **שהיא אחת** – שאין חייבים עליהם אלא חטאת אחת. ואת המ"ם המיותרת שבשניהם יש לדרוש כך, שאם היה כתוב 'אחת' ויהי משמע שאם נתכסין לכתוב 'שמןעין' אינו חייב אלא אם כתב את כל התיבה, ומכך שכתב 'מאחת' במ"ם משמע שחייב אף אם עשה מקצת המלאכה,

שבת דף ע עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קכז

את כל אבות המלאכות. וְהוֹיֵנָּה בָּהּ – ונשאנו ונתנו (שם ע"ב) בדברי
משנה זו, מְנַיֵּנָה לָמָּה לִי – מדוע הוצרך התנא לפרש את מנין
המלאכות, והרי בהמשך פירט את כולם, ואנו נמנה לבד כמה
מלאכות הן. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, התנא בא להשמיענו במנין זה, שְׁאֵם
עֲשָׂאָן לכל המלאכות בְּוָלָן בְּהֶעֱלֵם אַחֵר – שלא נודע לו בינתיים
שחטא, חַיִּיב חטאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, ולא די לו בחטאת אחת
משום חילול שבת. מסיימת הגמרא את הקושיא: אִי אִמְרַת בְּשִׁלְמָא
– אם תאמר שהעֵלֶם זה וזה בִּידוֹ חַיִּיב חטאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת,
שְׁפִיר – מובן מה שלמדנו מהמשנה שחייב על כל מלאכה ומלאכה,
שזה שנעלמו ממנו כל המלאכות הרי העלם זה וזה בידו, אֵלָּא אִי
אִמְרַת שבאופן שהעלם זה וזה בידו, כיון שהעֵלֶם שָׁבַת בִּידוֹ אֵינוֹ
חַיִּיב אֵלָּא אַחַת וכמסקנת רבינא, אם כן הִכִּי מְשַׁכַּחַת לָהּ – היכן
אתה מוצא דין זה שחייב חטאת על כל אחת ואחת, דווקא בְּוָדוֹן
שָׁבַת וְשִׁנְגַת מְלָאכֹת – שידע שיום זה הוא שבת אבל לא ידע
שמלאכות אלו אסורות בשבת, וזוהן שבת היינו שידע לכל הפחות
שיש מלאכה אחת האסורה בשבת, הִנֵּיחָא אִי קָבַר לָיָהּ – מובן הדבר
אם הוא ו-רבינא שפשט שהעלם זה וזה אינו חייב אלא חטאת אחת
סובר בְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר (לעיל טו), בְּיוֹן שִׁשְׁנֵי בְּכַרְתָּ אֶף עַל פִּי
שְׁחִידָא בְּלָאוּ – שאפילו אם עשה מלאכה וידע שעובר בלאו אלא
שלא ידע שחייבים על מלאכה זו כרת נחשב שוגג, וחייב חטאת,
מְשַׁכַּחַת לָהּ – אתה מוצא אופן שהיה וזוהן שבת ושגגת כל
המלאכות, כגון דְּרָדַע לָיָהּ שָׁבַת בְּלָאוּ – שידע שהעושה את כל
המלאכות עובר בלאו, אבל לא ידע שחייב כרת, וזה נחשב וזוהן שבת
כיון שידע ששבת היום ושהעובר על מלאכות שבת עובר בלאו,
וחייב חטאת על כל מלאכה ומלאכה כיון שהיה שוגג בכרת. אֵלָּא
אִי קָבַר לָהּ – אבל אם סובר רבינא בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר
שאין חייב חטאת עַד שִׁשְׁשִׁיּוֹ בְּלָאוּ וְכַרְתָּ, אבל אם ידע שישנו לאו
במלאכות שבת אינו נחשב שוגג, דְּרָדַע לָיָהּ שָׁבַת בְּמָאִי – במה נקרא
זוהן שבת כששגג בכל הל"ט מלאכות, הרי הוא סבור שכל המלאכות
מותרות ואינו יודע שיש חילוק בין שבת לשאר הימים. ואם כן אין
אופן שחייב חטאת על כל אחת ואחת אלא בהעלם זה וזה בידו, ולא
כדברי רבינא.
מתרצת הגמרא: אף אם סבר רבינא כריש לקיש יש אופן של וזוהן
שבת ושגגת כל המלאכות שחייב על כל אחת ואחת, כגון דְּרָדַע לָהּ
בְּתַחֲמוּמִין – שידע שיש איסור לצאת בשבת מחוץ לתחום, שזהו
איסור שאין חייבים עליו קרבן, וְמִשְׁנָה זו ששינוי שהשוגג בכל
המלאכות חייב חטאת, שניה אֵלִיבָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא – לשיטת רבי
עקיבא הסובר שאיסור תחומין הוא מן התורה, וזה נחשב וזוהן שבת
כיון שהוא יודע ששבת היום וידע שיש חילוק בין שבת לשאר
הימים.
הגמרא מבארת דין העושה מלאכה בשגגת שבת וחזר ועשה
בשגגת מלאכות: אָמַר רַבָּא, קִצֵּר וְטָחַן בשבת תבואה בשיעור
בְּגִזְזִיגָתָא, בְּשִׁנְגַת שָׁבַת וְוָדוֹן מְלָאכֹת – שידע שמלאכות אלו
אסורות בשבת אבל שכח שאותו היום הוא שבת, שאינו חייב אלא
חטאת אחת על שתי המלאכות, וְחִזֵּר וְקִצֵּר וְטָחַן פעם נוספת שיעור
בְּגִזְזִיגָתָא בְּוָדוֹן שָׁבַת וְשִׁנְגַת מְלָאכֹת – שנזכר שהיום שבת אבל
שכח שמלאכות אלו אסורות, שחייב חטאת על כל מלאכה ומלאכה,
וקודם שקצר וטחן בפעם השניה לא נודע לו שחטא בשקצר וטחן
בפעם הראשונה, ולבסוף נודע לו עַל קִצִּירָהּ וְטָחִינָה שֶׁל שִׁנְגַת
שָׁבַת וְוָדוֹן מְלָאכֹת שעשה בפעם ראשונה, והפריש חטאת אחת על
שתי מלאכות אלו, וקודם שנתכפר בחטאת זו חִזֵּר וְנִדְּעָה לוֹ עַל
קִצִּירָהּ וְעַל טָחִינָה שֶׁל וְוָדוֹן שָׁבַת וְשִׁנְגַת מְלָאכֹת שעשה בפעם
השניה קודם שהפריש את החטאת,

דהיינו שכתב אותיות 'שם' מתיבת 'שְׁמַעוֹן', שאותיות אלו אפשר
להתחייב עליהן בפני עצמן משום שתיבה בפני עצמה היא במקום
אחר. ואם היה כתוב 'הֶנָּה' היה משמע שחייב רק על אֲבוֹת מלאכות,
ומכך שכתב 'מִהֶנָּה' ב"מ"ם יש לרבות שחייב אף על התולדות
היוצאים מ'הנה', דהיינו מהאבות.
ממשיך רבי יוסי ברבי חנינא לבאר את דרשת רבי יוסי: ומה שדרש
רבי יוסי את התיבות 'אחת' ו'הנה', שבא הכתוב ללמד שיש אופן
שחייב על חילול של שבת אחת כמה חטאות, ויש אופן שחייב על
כמה מלאכות חטאת אחת, כוונתו כך, מה שדרשנו אַחַת שְׁהִיא הֶנָּה
– שחייב כמה חטאות על חילול של שבת אחת, היינו בְּוָדוֹן שָׁבַת
וְשִׁנְגַת מְלָאכֹת – שידע שהיום שבת אבל לא ידע שמלאכות אלו
אסורות בשבת, שאז נחשב שעשה הרבה שגגות. ומה שדרשנו הֶנָּה
שְׁהִיא אַחַת – שחייב חטאת אחת על כמה מלאכות, היינו בְּשִׁנְגַת
שָׁבַת וְוָדוֹן מְלָאכֹת – ששכח שהיום שבת אבל ידע שמלאכות אלו
אסורות בשבת, שאז הכל בגדר שגגה אחת. וקשה, מדוע לא למד
שמואל חילוק מלאכות מדרשה זו.
מתרצת הגמרא: וְשִׁמּוּאֵל לא דרש את דרשת רבי יוסי הנזכרת אַחַת
שְׁהִיא הֶנָּה וְהֶנָּה שְׁהִיא אַחַת משום שלא מְשַׁמַּע לָיָהּ לדרוש כן,
וסובר שכל הפסוק בא ללמדנו שחייב על 'שם' מ'שמעון', ושחייבים
גם על התולדות.
הגמרא מסתפקת במי ששגג גם בשבת וגם במלאכות: בְּעָא מִיָּנִיה –
שאל ממנו רַבָּא מֶרֶב נַחְמִין, הֶעֱלֵם זֶה וְזֶה בִּידוֹ – מי שעשה בשבת
אחת כמה מלאכות ונעלם ממנו שהיום שבת ונעלם ממנו גם
שמלאכות אלו אסורות בשבת, מָהוּ דִּינָהּ, האם חייב חטאת אחת על
כולן כיון שנעלם ממנו שהיום שבת, או חייב חטאת על כל מלאכה
ומלאכה כיון שנעלם ממנו שמלאכות אלו אסורות בשבת.
משיבה הגמרא: אָמַר לָיָהּ רב נחמן לרבא, הֲרִי הֶעֱלֵם שָׁבַת בִּידוֹ,
ושבת היא עיקר המצוה, וְכִיּוֹן שנעלם ממנו שהיום שבת אֵינוֹ חַיִּיב
אֵלָּא חטאת אַחַת משום שגגת שבת.
דוחה רבא: אִדְרָבָּהּ, הֲרִי הֶעֱלֵם מְלָאכֹת בִּידוֹ וְצָרִיךְ להיות חַיִּיב
עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, שכיון שבהעלם מלאכות חייב על כל מלאכה,
לא מסתבר לומר שמחמת שנעלם ממנו גם שהיום שבת יהא נשכר,
ויותר מסתבר שהתורה פטרה אותו מלהביא חטאת על כל מלאכה
רק בשגגת שבת שאין עמה שגגת מלאכות.
פושטת הגמרא את ספקה באופן אחר: אֵלָּא אָמַר רַב אֲשֵׁי, חוֹיֵנָּה –
אנו רואים מחמת מה פרש אותו אדם מלעשות המלאכה ובא
להתכפר, אִי מְשֻׁם שאמרו לו 'שָׁבַת היום' קָא פְּרִישׁ, אם כן הֲרִי
הֶעֱלֵם שָׁבַת בִּידוֹ – מוכח שעשה את המלאכה משום שנעלם ממנו
שהיום שבת, וְאֵינוֹ חַיִּיב אֵלָּא חטאת אַחַת משום שגגת שבת. וְאִי
מְשֻׁם שאמרו לו 'מְלָאכָה זו אסורה' קְפָרִישׁ ו-פרש, אם כן הֲרִי
הֶעֱלֵם מְלָאכֹת בִּידוֹ – מוכח שעשה את המלאכה משום שנעלם
ממנו שמלאכה זו אסורה, וְחַיִּיב חטאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת
מהמלאכות.
מקשה הגמרא: אָמַר לָיָהּ רַבִּינָא לְרַב אֲשֵׁי, כְּלוּם פְּרִישׁ מְשַׁכַּחַת אֵלָּא
מְשֻׁם מְלָאכֹת – וכי מה שפרש מלעשות המלאכה כשאמרו לו
ששבת היום אינו משום שהבין שמלאכה זו אסורה. וְכְּלוּם פְּרִישׁ
מְלָאכֹת אֵלָּא מְשֻׁם שָׁבַת – וכן מה שפרש מלעשות המלאכה
כשאמרו לו שמלאכה זו אסורה, וכי אינו משום שהבין ששבת היום,
ואין ראייה ששגגת שבת או שגגת מלאכות בידו ממנה שראינו שפירש
מחמתו. אֵלָּא לֹא שָׁמָּה – בין אם פירש מחמת שאמרו לו ששבת היום
או שפירש מחמת שאמרו לו שמלאכה זו אסורה, אינו חייב אלא
חטאת אחת.
הגמרא מקשה על מסקנתו של רבינא: תִּנָּן במשנה (להלן ע"ג), אֲבוֹת
מְלָאכֹת האסורות בשבת, אֲרַבְעִים חֲסֵר אַחַת. ומונה המשנה שם

הקצירה הראשונה גוררת את הקצירה השניה להתכפר עמה
 בחטאת אחת, ופחיתה הראשונה גוררת את הפחיתה השניה
 להתכפר עמה בחטאת אחת, כיון שנעשו שתייהן בהעלם אחד,
 ונמצא שמתכפר בחטאת אחת על ארבע המלאכות אף על פי
 שהקצירה והטחונה השניות נעשו בודון שבת ושגגת מלאכות וללא
 הקצירה והטחונה הראשונות היה חייב עליהן שתי חטאות. אבל אם
 נודע לו תחילה על הקצירה האחרונה של ודון שבת ושגגת
 מלאכות, והפריש עליה חטאת, הקצירה השניה גוררת את הקצירה
 הראשונה להתכפר עמה, כיון שנעשו שתייהן בהעלם אחד, וגוררת
 גם את הפחיתה שעמה, דהיינו את הטחונה שעשה עם הקצירה
 הראשונה, שאף היא מתכפרת בקרבן הקצירה השניה, מפני שעל
 הקצירה והטחונה הראשונות שעשה בשגגת שבת היה צריך להביא
 רק קרבן אחד, ואין כפרה לזו בלא זו. ופחיתה שבגגתה, דהיינו
 הטחונה שעשה עם הקצירה השניה, במקומה עומדת, ואינה
 מתכפרת בחטאת שמביא על הקצירה השניה, מכיון שעשאן בודון
 שבת ושגגת מלאכות וחייב חטאת על כל אחת ואחת, וגם אין
 אומרים שהטחונה הראשונה תגורר את השניה ויתכפר על שתייהן
 באותה חטאת, מפני שהטחונה הראשונה עצמה מתכפרת על ידי
 גרידה ואין אומרים גרידה לגרירה, אלא כשיודע לו שחטא בטחונה
 השניה יביא עליה קרבן אחד.
 הגמרא מביאה דעה החולקת: אבל אמר, הפחיתה הראשונה נמי
 וגם גוררת את הפחיתה השניה, לפי ששם פחיתה אחת היא,
 ומביא חטאת אחת על ארבע המלאכות שעשה, ואף על פי שהטחונה
 הראשונה אינה מתכפרת אלא מדין גרידה, גוררת גם את השניה,
 שאומרים גרידה לגרירה.
 הגמרא מקשה סתירה בדברי רבא: היאך אמר רבא שהטחונה
 הראשונה נגוררת עם הקצירה הראשונה ומתכפרת באותו קרבן אף
 שהקרבן הופרש על הקצירה השניה, ונמי אית ליה לרבא – וכי סובר
 רבא דין גרירה כלל, והא איתמר – והרי נאמר בבית המדרש, אבל
 שיעור שני ויתי חלב שהוא שיעור חיוב שני קרבנות בהעלם אחד,
 ונודע לו על אחת מהן, דהיינו על הראשון, וחזר ואכל פירות שלשי
 בהעלם של שני – קודם שנודע לו על הכזית השני, ונמצא
 שהראשון והשני היו בהעלם אחד, וגם השני והשלישי היו בהעלם
 אחד, אבל הראשון והשלישי לא היו בהעלם אחד, אמר רבא, אם
 הביא קרבן על כזית ראשון שאכל, ראשון ושני מתכפרין, מפני
 שהיו בהעלם אחד, אבל שלשי אינו מתכפר, מפני שלא היה
 בהעלם אחד עם הראשון, ואין אומרים שהשני יגורר את השלישי
 להתכפר עמו כיון שהיה עמו בהעלם אחד. וכן אם הביא קרבן על
 השלישי, שלשי ושני מתכפרין, לפי שהיו בהעלם אחד, אבל
 ראשון אינו מתכפר, לפי שלא היה בהעלם אחד עם השלישי, ואין
 אומרים שהשני יגורר את הראשון להתכפר עמו כיון שהיה עמו
 בהעלם אחד. אבל אם הביא קרבן על האמצעי, נתכפרו בולן, לפי
 שגם הראשון וגם השלישי היו בהעלם אחד עם השני. אבל אמר,
 אפילו הביא קרבן על אחד מהן, נתכפרו בולן, לפי שהשני גורר
 את זה שהיה עמו בהעלם אחד, ואם הפריש על הראשון נתכפר עמו
 השני, והשני גורר את השלישי, וכן אם הפריש על השלישי נתכפר
 עמו השני, והשני גורר את השלישי. ומוכח שרבא אינו סובר דין
 גרידה כלל, וסותר את דבריו לעיל שאמר דין גרידה.
 מתרצת הגמרא: אכן בתחילה לא סבר דין גרידה וכמבואר בדבריו
 לגבי חלב, אמנם בתר דשמעה – לאחר ששמע רבא מאביי שחלק
 עליו בדין חלב, וסבר שיש דין גרידה, סברה – הודה לדבריו, וגם הוא
 סובר שאומרים דין גרידה, ומשום כן בסוגייתנו לגבי קצירה וטחונה
 אמר דין גרידה.
 מקשה הגמרא: אי הכי שהודה רבא לאביי, פחיתה ראשונה נמי
 תגורר לפחיתה שניה ותכפר עמה, ומדוע אמר רבא שטחונה שניה
 במקומה עומדת.
 מתרצת הגמרא: גרירה אית ליה, גרירה דגרירה לית ליה – אמנם

הודה רבא לאביי שאומרים גרידה, אולם בגרירה לגרירה לא הודה
 לו.
 הגמרא מביאה אמוראים שהסתפקו אם שגגת מלאכות מצטרפת
 לשגגת שבת להתכפר בחטאת אחת: מילתא דפשיטא להו – הדין
 שהיה פשוט לאביי ורבא, ששגגת מלאכות מצטרפת לשגגת שבת
 להתכפר בחטאת אחת, מפניא לרבי וירא – רבי זירא הסתפק בו,
 דכעי – ששאל רבי וירא מרבי אסי, ואמרי לה – ויש אומרים, בעא
 מיניה – שאל רבי ורמיה מרבי וירא, קצר ופחית – קצר או טחון שיעור
 חצי גרוגרת בשגגת שבת וודון מלאכות, וחזר וקצר ופחית – קצר
 או טחון שיעור חצי גרוגרת בודון שבת ושגגת מלאכות, ולא נודע
 לו בינתיים שחטא, מהו שיצטרפו לשיעור גרוגרת ויתחייב חטאת,
 והספק הוא האם נחשב כהעלם אחד ושתי המלאכות מצטרפות, או
 שאינו נחשב כהעלם אחד, כיון שהאחת היתה בשגגת שבת והשניה
 היתה בשגגת מלאכות, ואינן מצטרפות.
 משיבה הגמרא: אמר ליה רבי אסי, דלוקין הם לחטאות, שאם קצר
 או טחון בשיעור גרוגרת בכל פעם, מביא חטאת על כל אחת בפני
 עצמה, ולכן אם קצר או טחון בשיעור חצי גרוגרת בכל פעם לא
 מצטרפין לשיעור גרוגרת להתחייב חטאת.
 חזר רבי זירא ושאל: וכל היכא – וכי בכל מקום דלוקין לחטאות
 לא מצטרפין לחייבו חטאת שתלה המשיב את דינים אלו זה בזה,
 והתנן – והרי שנינו במשנה (בריתות א'), אבל כזית חלב וחזר ואכל
 כזית חלב נוסף, ושניהם בהעלם אחד, אף על פי שהפסיק ביניהם
 יותר מכדי אכילת פרס ונחשב לו כשתי אכילות, אינו חייב אלא
 חטאת אחת, מפני שאכל את שניהם בהעלם אחד. אבל אם אכל
 כזית חלב וכזית דם וכזית נותר וכזית פגול, שהם ארבעה מיני
 איסורים, בהעלם אחד, חייב חטאת על כל אחת ואחת. זו – דין זה
 ששנינו הוא חומר – (הדבר החמור) שמצינו באוכל מאכלי איסור
 ממינין הרבה יותר מאוכל מאכלי איסור ממינין אחד. וזו – והדין
 שיתבאר להלן, הוא חומר שיש באוכל מאכלי איסור ממינין אחד,
 יותר מאוכל מאכלי איסור ממינין הרבה, שאם אכל חצי וית,
 וחזר ופחית חצי וית בהעלם אחד, ולא שהה מתחילת אכילת
 הראשון עד שגמר אכילת האחרון יותר מכדי אכילת פרס, ושניהם
 היו ממינין אחד, הרי הם מצטרפים לכזית וחייב חטאת, שהרי אבל
 כזית ממין האיסור, אבל אם אכל שיעור שני חצאי זיתים משני מינין,
 אינם מצטרפים ופטור, שסוף סוף לא אכל מאף מאכל איסור כזית.
 וממשיכה הגמרא. והיונין בה – ונשאנו ונתנו בדברי משנה זו (שם יב'),
 וכי דין זה שאם אכל שיעור שני חצאי זיתים ממינין אחד חייב, צריך
 למימר – הוצרך התנא להשמיענו, הרי פשוט שמצטרפים כיון
 שאכילה אחת היא, שהרי אבל את שניהם בכדי אכילת פרס. ואמר
 ריש לקיש משום – (משמו של) ר' תנא – (שם חכס), הלא במאי
 עסקינן – כאן, במשנה זו, במה המדובר, בגון שאכלו לכזית זה פגול
 תמחויין – בשני מיני תבשילים, כגון חצי זית צלי וחצי זית מבושל;
 ומשנה זו בשיטת רבי יהושע היא, דאמר במשנה (בריתות טו'), האוכל
 שני זיתים בהעלם אחד בשני תמחויין, תמחויין מחלקין וחייב שתי
 חטאות, ובאה המשנה לחדש שמהו דתיבא – שמה תהא סבור לומר
 שמה שאמר רבי יהושע שתמחויין מחלקין הוא בין לקולא בין
 לחומרא, וכמו שאנו מחמירים על האוכל ומחייבים אותו שתי
 חטאות על אכילת שני זיתים בשני תמחויין אף שאכלם בהעלם אחד,
 כך גם לענין חצי שיעור נקל עליו ולא יצטרפו שני חצאי זיתים שאכל
 בשני תמחויין לחיוב חטאת, קא משמע לן – משמיעה לנו המשנה
 דלקולא לא אמר שאין מצטרפים, אלא רק לחומרא אמר,
 והשמיענו שלענין חצי שיעור שני תמחויין מצטרפים, ואם אכל שני
 חצאי זיתים בשני תמחויין חייב חטאת. מסייעת הגמרא את הקושיא:
 והא הלא דלוקין לחטאות – והרי כאן במשנה זו שאכילה משני
 תמחויין לשיטת רבי יהושע חלוקה לחטאות, ואם אכל שני זיתים
 בשני תבשילים בהעלם אחד מביא חטאת על כל כזית, ומכל מקום
 קא מצטרפי שני חצאי זיתים משני תבשילים לשיעור כזית, ומדוע

שבת דף עא עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום חמישי) קלא

1 **מְכַלְל דְּרִישָׁא** – משמע שברישא באוכל שני חצאי זיתים ממין אחד
2 שחייב מדובר שהיו שניהם מין אחד ותמחוי אחד, ואם כן קשה, מין
3 אחד ותמחוי אחד צריכא למימר – וכי צריך התנא להשמיענו
4 שבמקרה זה מצטרפים.
5 מתרצת הגמרא: אמר רב הונא, הכא במאי עסקינן – כאן, במשנה,
6 במה מדובר, בגון שהיתה לו ידיעה בינתיים – שנודע לו שחטא בין
7 שני חצאי הזיתים, ומשנה זו בשיטת רבן גמליאל היא, דאמר (להלן
8 קה) אין ידיעה מחלקת לחצי שיעור, ולא אומרים שכמו שידיעה בין
9 אכילת שני שיעורים שלמים מחלקת כך גם ידיעה בין שני חצאי
10 שיעור מחלקת, אלא מה שנודע לו שחטא לאחר שאכל את החצי
11 זית הראשון אינו נחשב כידיעה לחלק ביניהם, ולכן שתי האכילות
12 מצטרפות לשיעור כזית.
13 הגמרא מבארת מה דין העושה שתי שגגות בהעלם אחד ונודע לו
14 בזה אחר זה: אייתמר – נאמר בבית המדרש, אכל שיעור שני זיתי
15 חלב בהעלם אחד, ונודע לו על הראשון לאחר שאכל את השני,
16 וחזר ונודע לו על השני לאחר זמן, רבי יוחנן אמר, חייב שתים –
17 שתי חטאות, מפני שמיד כשנודע לו שאכל את הראשון נתחייב
18 חטאת, ולאחר מכן כשנודע לו על השני צריך להביא חטאת נוספת,
19 וריש לקיש אמר, אינו חייב אלא חטאת אחת, מפני שידיעה לבדה
20 אינה מחלקת לחטאות, והרי זה כמו שנודע לו בבת אחת שאכל את
21 שניהם, שאינו מביא אלא חטאת אחת כיון שאכלם בהעלם אחד.
22 הגמרא מבארת מהיכן למדו דין זה: רבי יוחנן אמר, חייב שתים,
23 שנאמר בפרשת חטאת (ויקרא ג-ט) 'והקריב על חטאתו אשר חטא' –
24 בן בקר וגו' והביא את הפר', ועל חטאתו והביא' משמע שצריך
25 להביא חטאת על כל חטא בפני עצמו. וריש לקיש אמר, פטור
26 מלהביא חטאת אחרת על האכילה השנייה, שנאמר (שם ד-כו) 'וכפר
27 עליו הפה מן החטאת ונסלח לו', ומחטאתו משמע שאפילו לא
28 הביא אלא על מקצת חטאתו, נסלחה לו כל חטאתו.
29 הגמרא מבארת כיצד יישב כל אחד את הפסוק שהביא השני.
30 שואלת הגמרא: וריש לקיש הסובר שאינו חייב אלא חטאת אחת,
31 הקבית – הרי כתוב 'על חטאתו והביא', שמשמע שצריך להביא
32 חטאת על כל חטא, ואיך ידרוש פסוק זה.
33 משיבה הגמרא: ההוא לאחר בפרה – ריש לקיש יעמיד פסוק זה
34 במקרה שנודע לו אכילת הכזית השני לאחר שכבר הקריב את
35 החטאת על הכזית הראשון, שאז ודאי שצריך להביא חטאת נוספת
36 על הכזית השני.
37 שואלת הגמרא: ולרבי יוחנן הסובר שחייב שתים, נמי – גם קשה,
38 הקבית הרי כתוב 'מחטאתו ונסלח לו', שמשמע שאפילו אם הביא
39 על מקצת חטאתו נסלחה לו כל חטאתו, ואיך ידרוש פסוק זה.
40 משיבה הגמרא: הכא במאי עסקינן – כאן, בפסוק, במה מדובר, בגון
41 שאכל בנות ומחצה חלב, ונודע לו על בנות, וחזר ואכל בחצי זית
42 אחר בהעלמו של שני – קודם שנודע לו שחטא באכילת חצי זית
43 הראשון, מהו דתימא ליצטרפו – שמה תאמר שיצטרפו שניהם
44 לכזית לחיוב חטאת אחרת כיון שאכלם בהעלם אחד, קא משמע לן
45 – משמיענו הפסוק 'מחטאתו' שאין הדבר כן, אלא החטאת שיביא על
46 הכזית הראשון מכפרת גם על החצי זית שאכל עמו, ולכן אינו
47 מצטרף עם החצי זית שאכל אחר כך, ואינו מביא חטאת על אותו
48 חצי זית.
49 הגמרא דנה באיזה מקרה נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש: אמר רבי
50 רבינא לרב אשי, רבי יוחנן וריש לקיש שנחלקו באכל שני זיתי חלב
51 בהעלם אחד, דאיתידע ליה קודם הפרשה פליגי – האם נחלקו
52 במקרה שנודע לו אכילת הכזית השני קודם שהפריש קרבן על הכזית
53 הראשון, ובזה פליגי – ובזה נחלקו, דמר – שרבי יוחנן סבר, ידיעות
54 מחלקות – ידיעת החטא מחלקת בין העבירות, לפי שהידיעה
55 נחשבת כאילו הביא קרבן, ומיד כשנודע לו על אכילת כזית הראשון
56 נחשב כאילו הביא קרבן, ואינו מכפר על הכזית השני שעדיין לא
57 נודע לו, הלכך צריך להביא שתי חטאות. ומר – וריש לקיש סבר,

58 **הפרשות מחלקות** – דווקא הפרשת הקרבן מחלקת בין העבירות,
59 אבל הידיעה אינה מחלקת, הלכך אם נודע לו על אכילת הכזית
60 השני קודם שהפריש חטאת על הכזית הראשון מביא חטאת אחת על
61 שניהם, ואינו נחשב כאילו נתכפר על מה שנודע לו, אכל אם נודע
62 לו אכילת הכזית השני לאחר הפרשה, מודי ליה ריש לקיש לרבי
63 יוחנן דתייב שתים, כיון שהפרשות מחלקות. או דילמא דאיתידע
64 ליה – או שמה במקרה שנודע לו אכילת הכזית השני לאחר הפרשה
65 פליגי – נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש, ובזה פליגי – ובזה נחלקו, דמר
66 – שרבי יוחנן סבר, הפרשות מחלקות – הפרשת הקרבן מחלקת בין
67 העבירות, וכשהפריש קרבן על אכילת הכזית הראשון קודם שנודע
68 לו אכילת הכזית השני, אינו מכפר על הכזית השני, הלכך צריך
69 להביא שתי חטאות. ומר – וריש לקיש סבר, בפרות מחלקות –
70 דווקא כפרת החטא מחלקת בין העבירות, אבל הפרשת הקרבן אינה
71 מחלקת, הלכך אם נודע לו אכילת הכזית השני קודם שהקריב את
72 החטאת על הכזית הראשון, מכפרת היא לו על שניהם, אכל אם
73 נודע לו שאכל את הכזית השני קודם הפרשה, מודי ליה רבי יוחנן
74 לריש לקיש דאינו חייב אלא חטאת אחת. או דילמא – או שמה,
75 בין בזו ובין בזו מחלקות – בין במקרה שנודע לו קודם הפרשה ובין
76 במקרה שנודע לו לאחר הפרשה, שרבי יוחנן סובר שאפילו ידיעות
77 מחלקות, וריש לקיש סובר שאפילו הפרשות אינן מחלקות.
78 אמר רבי רב אשי לרבינא, מסכתבא בין בזו ובין בזו מחלקות וכד
79 השלישי של הספקו, דאי סלקא דעתך קודם הפרשה פליגי – שאם
80 היה עולה בדעתך לומר שנחלקו רק במקרה שנודע לו קודם הפרשה,
81 אכל לאחר הפרשה מודה ליה ריש לקיש לרבי יוחנן דתייב שתים
82 וכד הראשון של הספקו, אם כן אדמוקים ליה קרא לאחר בפרה
83 – עד שהעמידה הגמרא לדברי ריש לקיש את הפסוק 'על חטאתו
84 והביא' שמשמע שצריך להביא שתי חטאות במקרה שנודע לו
85 אכילת הכזית השני אחר שכבר הקריב את החטאת על הכזית
86 הראשון, לזקמיה – יכלו להעמיד שמדובר במקרה שנודע לו אכילת
87 הכזית השני לאחר הפרשה, שאז מודה ריש לקיש שצריך להביא
88 שתי חטאות. ואי – ואם נאמר שרק בנודע לו אחר הפרשה פליגי,
89 אכל אם נודע לו קודם הפרשה מודה ליה רבי יוחנן לריש לקיש
90 דאינו חייב אלא אחת וכד השני של הספקו, אם כן אדמוקי ליה
91 קרא – עד שהעמידה הגמרא לדברי רבי יוחנן את הפסוק 'מחטאתו
92 ונסלח לו' שמשמע שאינו צריך להביא אלא חטאת אחת במקרה
93 שאכל בנות ומחצה, ונודע לו על כזית ואחר כך אבל עוד חצי זית
94 קודם שנודע לו אכילת חצי זית הראשון, שאז אם הביא על מקצת
95 חטאתו נתכפר לו, לזקמיה – יכלו להעמיד שמדובר במקרה שנודע
96 לו קודם הפרשה, שאז מודה רבי יוחנן שמביא חטאת אחת על שני
97 הכזיתים. ומכך שבני הישיבה סידרו את הגמרא לא פירשו כן,
98 מוכח שהיו פשוט להם שרבי יוחנן וריש לקיש נחלקו בין במקרה
99 שנודע לו קודם הפרשה ובין במקרה שנודע לו לאחר הפרשה וכד
100 השלישי של הספקו.
101 רבינא דוחה את הכרעתו של רב אשי: אמר רבינא לרב אשי, ודילמא
102 ספוקי מספקא ליה – שמה בני הישיבה שביארו את מחלוקתם של
103 רבי יוחנן וריש לקיש הסתפקו באיזה מקרה נחלקו כמו שאני
104 הסתפקתי, ובדרך אם תימצי לומר קאמר, וכך ביארו, אם תימצי
105 לומר שקודם הפרשה פליגי בה – אפילו אם נאמר שרבי יוחנן וריש
106 לקיש נחלקו במקרה שנודע לו אכילת הכזית השני קודם שהפריש
107 קרבן על הכזית הראשון (וכד הראשון של הספקו), ובמקרה זה סובר
108 רבי יוחנן שחייב שתים, מכל מקום לא קשה לו מהפסוק 'מחטאתו
109 ונסלח לו' שממנו דורש ריש לקיש שמינו חייב אלא חטאת אחת,
110 שרבי יוחנן תיבי מוקי ליה לקרא – איך הוא מעמיד פסוק זה,
111 במקרה שאכל בנות ומחצה, ונודע לו על כזית ואחר כך אבל עוד
112 חצי זית קודם שנודע לו אכילת חצי זית הראשון, שאז מודה הוא
113 שחייב רק חטאת אחת. ואם תימצי לומר שלאחר הפרשה פליגי –
114 ואפילו אם נאמר שרבי יוחנן וריש לקיש נחלקו במקרה שנודע לו

1 **בַּעַל הַמֶּשֶׁבַע** בְּעִילוֹת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה בשוגג, ונודע לו חטאו בין כל
2 אחת ואחת, **אֵינִי חַיִּיב אֶלָּא אַחַת** – אשם אחד, שהידיעה אינה
3 מחלקת בין ביאה לביאה לפי שאינה חשובה, משום שלדעתו חיוב
4 האשם אינו תלוי בידיעה.
5 מקשה הגמרא: **מִתְקַיֵּן לָהּ** – הקשה רב **הַמְּנוּנָא** על עולא, **אֶלָּא**
6 **מַעֲתָה** שאתה אומרו בדעת הסובר שיכול להביא אשם ודאי אף אם
7 עדיין לא נודע לו שחטא, שהידיעות אינן מחלקות בין אם נודע לו
8 בין כל אחת ואחת מהשגגות, ובין אם אחת השגגות נודע לו בזה אחר
9 זה, אם כן, אם **בַּעַל שִׁפְחָה** חֲרוּפָה בשוגג, וְחֹזֵר וּבָעַל אותה פעם
10 נוספת בשוגג, וְהַפְּרִישׁ קֶרְבֵּן, וְאָמַר, הִמְתִּינוּ לִי מִלְּהַקְרִיבוּ עַד
11 שֶׁאֵבְעוּל פעם נוספת בשוגג, הִכִּי נָמִי – האם גם באופן זה תאמר
12 **דְּאֵינִי חַיִּיב אֶלָּא אַחַת**, והקרוב שהפריש יכפר לו גם על השגגה
13 שאחר ההפרשה, שכמו שלענין ידיעות אתה אומר שאין חילוק בין
14 אם נודע לו לאחר כל השגגות בזה אחר זה לנודע לו בין כל אחת
15 ואחת מהשגגות, שבכל אופן אינו חייב אלא אשם אחד, כך יש לומר
16 גם לענין הפרשת קרבן, שאין חילוק בין אם הפריש קרבן בין שגגה
17 לשגגה להפריש קרבן לאחר כל השגגות, וכמו שאם הפריש קרבן
18 באופן שנודע לו לאחר השגגות ההפרשה חלה על כל השגגות, כך
19 אם הפריש קרבן בין שגגה לשגגה אין ההפרשה מחלקת, ויביא קרבן
20 אחד על כולם. ועל כרחק אין לומר כן, שהרי סברא פשוטה היא
21 שהפרשת הקרבן מחלקת, וקרבן שהפריש על עבירה אחת אינו
22 מכפר על עבירה שעשה לאחר מכן.
23 מתרצת הגמרא: **אָמַר לִיָּה עולא, מַעֲשֶׂה דְּלֵאָחֵר הַפְּרִישָׁה קְאָמַרְתָּ** –
24 וכי אתה מקשה ממעשה עבירה שנעשה לאחר הפרשת הקרבן,
25 **מַעֲשֶׂה דְּלֵאָחֵר הַפְּרִישָׁה לֹא קְאָמַיְנָא** – בזה גם אני לא אמרתי שאין
26 ההפרשה מחלקת, שודאי סברא פשוטה היא שאין הקרבן מכפר על
27 עבירה שעשה לאחר ההפרשה, אף שלענין ידיעות אני סובר שאין
28 חילוק בין אם נודע לו לאחר כל השגגות בזה אחר זה ובין אם נודע
29 לו בין כל אחת ואחת מהשגגות.
30 הגמרא מביאה מאמר אחר בענין זה: **כִּי אָתָּא – כשבא רב דימי**
31 **מארץ ישראל לבבל אָמַר, לְמָאן דְּאָמַר – לדעת הסובר שאשם ודאי**
32 **בְּעִי יִדְעָה בְּתַחֲלָה** – שאינו יכול להביא אשם ודאי קודם שנודע לו
33 שחטא, ולשיטתו הידיעה באשם חשובה כמו הידיעה בחטאת, **בַּעַל**
34 **הַמֶּשֶׁבַע** בְּעִילוֹת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה בשוגג, ונודע לו בין כל אחת ואחת,
35 חַיִּיב אשם על כל אחת ואחת, שהידיעה מחלקת בין השגגות לגבי
36 אשם כמו שמחלקת לגבי חטאת.
37 מקשה הגמרא: **אָמַר לִיָּה אַבְיִי, הָרִי לגבי חֲטָאת, דְּבָעִינָן יִדְעָה**
38 **בְּתַחֲלָה** כדי להתחייב בה, ופליגי – ומכל מקום נחלקו רבי יוחנן ורבי
39 **שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ** אם הידיעות שאחר השגגות מחלקות, וסובר ריש
40 לקיש שאין הידיעות שאחר השגגות מחלקות לחייבו שתי חטאות על
41 שני כויתים שאכל בהעלם אחד, ואף שהפרשת קרבן ודאי מחלקת,

ידיעות אינן נחשבות כהפרשת קרבן, אם כן גם הבא על שפחה
חרופה כמה פעמים ונודע לו בין כל אחת ואחת לדעת ריש לקיש
יביא אשם אחד על כולם, שהרי הידיעות אינן נחשבות כהפרשת
קרבן. **אִישְׁתִּיָּק – שתק רב דימי ולא השיב.**
השיב אבוי על קושיית עצמו: **אָמַר לִיָּה אבוי לרב דימי, דְּלָמָא**
47 **בְּמַעֲשֶׂה דְּלֵאָחֵר הַפְּרִישָׁה קְאָמַרְתָּ** – שמא מה שאמרת שלדעת
48 הסובר שאינו יכול להביא אשם ודאי קודם שנודע לו שחטא חייב
49 אשם על כל אחת ואחת אף לריש לקיש, הוא רק באופן שעשה את
50 השגגה השניה לאחר שהפריש קרבן על השגגה הראשונה, וּבְדִרְבָּה
51 הַמְּנוּנָא שאמר שדבר פשוט הוא שאין קרבן שהפריש על עבירה
52 אחת מכפר על עבירה שעשה לאחר מכן. **אָמַר לִיָּה רב דימי, אֵין –**
53 **אכן לזה היתה כוונתי.**
54 **כִּי אָתָּא – כשבא רבין מארץ ישראל לבבל אָמַר, הֶבֶל – בין רבי יוחנן**
55 **ובין ריש לקיש מוֹדִים בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה** שאם בא עליה כמה ביאות
56 חייב אשם על כל ביאה וביאה, וְהֶבֶל מוֹדִים בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה שאם
57 בא עליה כמה ביאות אינו חייב אלא אשם אחד, וּמִחֲלּוּקַת רבי יוחנן
58 וריש לקיש בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה אם חייב אשם אחד על כמה ביאות או
59 שחייב אשם על כל ביאה וביאה.
60 הגמרא מבארת את דברי רבין: מה שאמר **הֶבֶל מוֹדִים בְּשִׁפְחָה**
61 **חֲרוּפָה דְּאֵינִי חַיִּיב אֶלָּא אַחַת**, היינו בְּדַעֲוִילָא שאמר בדעת הסובר
62 שיכול להביא אשם ודאי אף אם עדיין לא נודע לו שחטא, שאם בעל
63 חמש בעילות בשוגג ונודע לו בין כל אחת ואחת אינו חייב אלא אשם
64 אחד. ומה שאמר **הֶבֶל מוֹדִים בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה דְּחַיִּיב אשם על כל**
65 **אַחַת ואַחַת**, מדובר באופן שבא עליה לאחר שהפריש קרבן על
66 בעילה ראשונה, והיינו בְּרַב הַמְּנוּנָא שאמר שאם הפריש קרבן בין
67 שגגה לשגגה לדברי הכל מביא קרבן על כל שגגה. ומה שאמר
68 **מִחֲלּוּקַת בְּשִׁפְחָה חֲרוּפָה**, היינו לְמָאן דְּאָמַר שֶׁאֵשֶׁם וְדָא בְּעִי
69 יִדְעָה בְּתַחֲלָה – שאינו יכול להביא אשם ודאי קודם שנודע לו
70 שחטא, ולשיטתו הידיעה באשם חשובה כמו הידיעה בחטאת, ובזה
71 יש מִחֲלּוּקַת דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, שרבי יוחנן הסובר
72 לגבי חטאת שהידיעה שלאחר השגגות מחלקת, ואפילו אם עשה
73 שתי שגגות בהעלם אחד אם נודע לו בזה אחר זה חייב שתי חטאות,
74 אם כן גם לגבי שפחה חרופה אף אם בא עליה כמה פעמים בהעלם
75 אחד חייב אשם על כל ביאה אם נודע לו בזה אחר זה, ולריש לקיש
76 הסובר לגבי חטאת שהידיעה שלאחר השגגות אינן מחלקת, ואם
77 עשה שתי שגגות בהעלם אחד חייב חטאת אחת אף אם נודע לו בזה
78 אחר זה, גם לגבי שפחה חרופה אם בא עליה כמה פעמים בהעלם
79 אחד אינו חייב אלא אשם אחד אף אם נודע לו אחר כך בזה אחר זה.
80 הגמרא מבארת שיש חילול שבת שלא במזיד שאינו בכלל שוגג
81 להתחייב על כך קרבן: **אִתְּמַר – נאמר בבית המדרש,**

המשך ביאור למס' שבת ליום חמישי עמ' א

מצטרפים כיון שהם שני איסורים. וליישב קושיא זו **אָמַר רִישׁ לָקִישׁ**
15 **מִשּׁוּם בְּרַת תַּנְיִי, לְעוֹלָם** מדובר בשאכל שני חצאי זיתים מִמֵּין אֶחָד,
16 **וְאִמְרֵי קָרִי לִיָּה – ומדוע קורא לו התנא שְׁנֵי מִיָּיִן, מכיון שמדובר**
17 **שְׁאֵכְלוּ שְׁנֵי תַּמְחוּיִין**, ומשנה זו בשיטת רבי **יְהוֹשֻׁעַ הוּא דְּאָמַר**
18 **תַּמְחוּיִין מִחֲלָקִין**, ולכן שני החצאים אינם מצטרפים לחיוב חטאת,
19 **וְהָא קָא מְשַׁמַּע לָן –** דבר זה משמיעה לנו המשנה, **דְּאָמַר רַבִּי**
20 **יְהוֹשֻׁעַ** שתמחויון מחלקין בין לְקוּלָא, ששני חצאי זיתים בשני
21 תמחויון אינם מצטרפים לכזית לחייבו חטאת, וְכֵן לְחוּמְרָא, שאם
22 אכל שני זיתים בשני תמחויון חייב שתי חטאות.
23 הגמרא מקשה על פירוש זה: **מְרִיסָא –** מכך שבסיפא באוכל שני
24 חצאי זיתים משני מינים פירשנו שמדובר ששניהם היו מִמֵּין אֶחָד
25 וְשְׁנֵי תַּמְחוּיִין, ופטור משום שתמחויון מחלקים,

לגבי שבת אמרת שכיון ששגגת שבת ושגגת מלאכות חלוקים
לחטאות, אין מצטרפים שני חצאי גרוגרת לשיעור גרוגרת להתחייב
חטאת.
משיבה הגמרא: **אָמַר לִיָּה רב אסי, מִדְּאִישָׁא מִתְּנִי לָהּ –** אתה שונה
את דברי ריש לקיש שהעמיד משנה זו בדעת רבי יהושע שתמחויון
מחלקים על הרישא שאם אכל שני חצאי זיתים ממין אחד מצטרפים,
ולכן **קָשְׁיָא לִיָּה ו-לן**, שהרי עולה מדבריו שאף שבשני כויתים
מחלקים התמחויון בכזית אחד מצטרפים, אבל **אֵין אִסְיָא מִתְּנִינָן**
לָהּ – אנו שונים את דברי ריש לקיש אלו על הסיפא שאם אכל שני
חצאי זיתים משני מינים אינם מצטרפים, ולכן **לֹא קָשְׁיָא לָן**, וכך אנו
שונים, ששנינו בסיפא של המשנה (בריתות יא), אם אכל שני חצאי
זיתים מִשְׁנֵי מִיָּיִן, פְּטוּר, ועל דין זה הקשתה הגמרא, **צְרִיכָא**
לְמִימַר – וכי צריך להשמיענו שפטור, הרי פשוט הדבר שאינם

שבת דף עב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קלה

אינו חייב אלא אחת, וְכִדְרָבִי אָמַי, דְּאָמַר רַבִּי אָמִי, זִיבְחָ וְקִיפְרָ
וְנִיפְסָ – שחט והקטיר קרבן לעבודה זרה ואחר כך ניסך לה בְּהַעֲלָמָה
אֶחָת, אִינוּ חַיִּיב אֶלָּא חֲטָאת אֶחָת.
הגמרא ממשיכה לפרש את הסיפא לפי ביאור זה: בְּמֵאֵי אֲוִקִימָתָא –
במה העמדת וביארת מה ששנינו ברישא לגבי שאר מצוות, בְּעֵבֹדָה
זָרָה, אִימָא סִיפָא – אם כן אמור ובאר את הסיפא של הברייתא,
ששנינו, חֲזָקָה יֵשׁ בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת יוֹתֵר מִבְּשֹׂאֵר מִצְוֹת אִם
שָׁנֵג בְּלֹא מִתְּכַוֵּן, חַיִּיב חֲטָאת, מֵה שְׁאִין בְּן בְּשֹׂבֵת שֶׁאֵם שֶׁגַּג בְּלֹא
מִתְּכַוֵּן פְּטוּר מִחֲטָאת, וְאִם 'שֹׂאֵר מִצְוֹת' הַכוּנָה לַעֲבוּדָה זָרָה, הָאִי
שָׁנֵג בְּלֹא מִתְּכַוֵּן דְּעֵבֹדָה זָרָה חַיִּיב דְּמִי – אֵיךְ תבאר אופן זה ששגג
בלא מתכוין בעבודה זרה וחייב על כך, אִילִימָא בְּסִבּוּר – אם נאמר
שמדובר שראה בית עבודה זרה והיה סבור שביִּת הַכְּנֶסֶת הוּא,
וְהִשְׁתַּחֲוֶה לָהּ וכוונתו להשתחוות למי ששיכן שמו עליה, וזו כוונת
הברייתא 'שגג בלא מתכוין', שהרי התכוין להשתחוות לבית הכנסת
ולא לעבודה זרה, אם כן יקשה מדוע חייב חטאת, הֲרִי לְבֹו לְשִׁמִּים,
ואף אם היה יודע שהוא בית עבודה זרה אינו חייב, שהרי לא התכוין
כלל להשתחוות לעבודה זרה.
וְאֵלָּא יֵשׁ לוֹמַר ש'שגג בלא מתכוין' בעבודה זרה מדובר באופן דְּחִזּוּ
אֲנִדְרָמָא וּפְגִידָה לָהּ – שראה פסל שעשו בדמות המלך, שהיו רגילים
לעשותו ולהשתחוות לו לכבוד המלך, וישנם פסלים שאף עובדים
אותם כעבודה זרה, ואותו פסל שראה עבדוהו ולא ידע, ויש לברר,
חַיִּיב דְּמִי – באיזה אופן מדובר, אִי דְּקִבְלָהּ עָלֶיהָ בְּאֵלּוּת – אם מדובר
שקיבל על עצמו פסל זה לאלוה, הֲרִי מִזִּיד הוּא, וחייב מיתה, ואין
לומר שבאופן זה דיברה הברייתא שאמרה ששגג בלא מתכוין, וְאִי
דְּלֹא קִבְלָהּ עָלֶיהָ בְּאֵלּוּת – ואם מדובר שלא קיבל על עצמו פסל זה
לאלוה, אלא התכוין רק להשתחוות לו לכבוד המלך, הֲרִי לְאֹו בְּלוֹם
הוּא – אין שום איסור במעשה זה, שהרי לא נעשה לשם עבודה זרה,
והוא לא התכוין להשתחוות לו לשם עבודה זרה, ואינו חייב חטאת.
אֵלָּא יֵשׁ לִפְרֹשׁ ש'שגג בלא מתכוין' מדובר באופן שהשתחוה
לעבודה זרה מֵאֲהֶבָה וּמִדְּרָגָה – מחמת שאוהב אדם הרוצה בכך או
מתירא ממנו, ונקרא 'שגג בלא מתכוין' לפי ששגג במה שהיה סבור
שואם אינו מתכוין מותר, אלא שאם כן קשה, הֲנִיחָא – מובן הדבר
לְאִפְנֵי דְּאָמַר (סנהדרין סא), העובד עבודה זרה מאהבה ומיראה חַיִּיב
מיתה אם עשה כן במזיד ובהתראה, ואם שגג וסבר שמותר לעשות
כן חייב חטאת, אֵלָּא לְרִבָּא דְּאָמַר שהעובד עבודה זרה מאהבה
ומיראה פְּטוּר מִמִּיתָה וּמִקֶּרֶב, מֵאִי אִיכָּא לְמִימַר – איך נבאר את
הברייתא, שלדעתו אי אפשר להעמיד את הברייתא המחייבת חטאת
בשאר המצוות, בעובד עבודה זרה מאהבה ומיראה.
מתרצת הגמרא: אֵלָּא יֵשׁ לִפְרֹשׁ ש'שגג בלא מתכוין' מדובר בְּאִוְמַר
מוֹתֵר – במי שסבור שאין איסור עבודה זרה בתורה, כגון גר שנתגייר
והלך לבין הנכרים, ולכן אף אם עבד לה בכמה עבודות אינו חייב
אלא חטאת אחת, ונקרא 'שגג בלא מתכוין' כיון שלא ידע מעולם
שאסור לעבוד עבודה זרה.
דוחה הגמרא: אין לומר כן, משום שאם מדובר ב'אומר מותר' לא
מובן מה שסיימה הברייתא ואמרה מֵה שְׁאִין בְּן בְּשֹׂבֵת דְּפִטְטוּר
לְגִמְרִי, שהרי עַד כָּאֵן לֹא בָּעָא מִינֶיהָ – לא שאל רַבָּא מִרְבִּי נְחֻמִּין
(לעיל ע) אם חייב חטאת באופן שהוא אומר מותר, דהיינו שאינו יודע
שיש איסור שבת בתורה, אֵלָּא אִי לְחִיּוּבִי תָּרָא אִי לְחִיּוּבִי תָּרָתִי –
האם חייב חטאת אחת או שתי חטאות, אֵבֶל מִפְּטָרִי לְגִמְרִי לֹא –
אבל לענין שיפטר לגמרי מלהביא קרבן לא הסתפק רבא, והיה פשוט
לו שלכל הפחות חייב חטאת אחת, ואם כן אין לומר שבאופן זה
אמרה הברייתא שבשבת פטור לגמרי.

נִתְּכַוֵּן לְהַגְבִּיהָ אֶת הַתְּלוּשׁ מִהַקְרָק, כגון שנפל סכין בערוגת הירק
והתכוין להגביהו, וְחֵתֵּךְ בְּשׁוּגָא אֶת הַמְּחֻפָּר, שבטעות הגביה ירק
מהערוגה ותלושו, פְּטוּר מִחֲטָאת, מפני שהוא מתעסק לעשות דבר
אחד ועשה דבר אחר, שלא התכוין כלל לעשות מעשה חיתוך. ואם
התכוין לְחֵתֵּךְ אֶת הַתְּלוּשׁ מִהַקְרָק, שהיתה כוונתו לעשות מעשה
חיתוך, וְחֵתֵּךְ בְּשׁוּגָא אֶת הַמְּחֻפָּר – דבר אחר שהיה מחובר, רַבָּא
אָמַר, פְּטוּר מִחֲטָאת, אִפְנִי אָמַר, חַיִּיב חֲטָאת.
הגמרא מבארת את סברת המחלוקת: רַבָּא אָמַר פְּטוּר, דִּהָא לֹא
נִתְּכַוֵּן לְחֵתֵּיכָה דְּאִיפּוּרָא – שהרי לא התכוין כלל לעשות מעשה
חיתוך האסור בשבת, שהוא רצה לחתוך דבר תלוש, ונחשב מתעסק.
אִפְנִי אָמַר חַיִּיב, דִּהָא קְמִיפּוּן לְחֵתֵּיכָה בְּעֵלְמָא – שהרי התכוין
לעשות מעשה חיתוך, ואינו נחשב מתעסק אלא שוגג.
רבא מביא ראיה לדבריו מברייתא: אָמַר רַבָּא, מְנָא אִמְינָא לָהּ –
מנין למדתי דין זה, דְּתִלְגָּא בְּרִייתָא, חֲזָקָה – יש חומרה בְּשֹׂבֵת
מִשְׁאֵר מִצְוֹת, וְחֲזָקָה בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת מִשְׁבֵּת. ומבארת הברייתא,
החֲזָקָה שיש בְּשֹׂבֵת מִשְׁאֵר מִצְוֹת הוּא, שֶׁהַשְּׁבֵת אִם עָשָׂה שְׁתֵּים –
שתי מלאכות בְּהַעֲלֵם אֶחָד, חַיִּיב חֲטָאת עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת, מֵה
שְׁאִין בְּן בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת שֶׁבָּהן אִם עָשָׂה שְׁתֵּי אִיסוּרִים בְּהַעֲלֵם אֶחָד
אינו חייב אלא חטאת אחת. וְחֲזָקָה שיש בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת מִשְׁבֵּת הוּא,
שֶׁבְּשֹׂאֵר מִצְוֹת אִם שָׁנֵג בְּלֹא מִתְּכַוֵּן, כלומר שלא התכוין לעבירה
שעשה אלא לדבר אחר ועלתה בידו עבירה זו, חַיִּיב חֲטָאת, מֵה
שְׁאִין בְּן בְּשֹׂבֵת. שאם שגג בלא מתכוין פטור מחטאת.
הגמרא מבררת כוונת הברייתא ומבארת איך מוכח מהברייתא כדעת
רבא: אָמַר מִר – הובא בברייתא, חֲזָקָה יֵשׁ בְּשֹׂבֵת יוֹתֵר מִשְׁאֵר מִצְוֹת,
שֶׁהַשְּׁבֵת אִם עָשָׂה שְׁתֵּים – שתי מלאכות בְּהַעֲלֵם אֶחָד, חַיִּיב חֲטָאת
עַל כָּל אֶחָת וְאֶחָת, מֵה שְׁאִין בְּן בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת שאינו חייב אלא
אחת. מבררת הגמרא: חַיִּיב דְּמִי – באיזה מקרה מדובר שבשבת חייב
שתים על עבירות שנעשו בהעלם אחד, אִילִימָא דְּעֵבֹד – אם נאמר
שמדובר במקרה שעשה קְצִיצָה וּפְחִיחָה בהעלם אחד, וחייב חטאת
על כל אחת כיון שהם שני אבות מלאכה, דְּבִנְיָוֶתָה – שבדומה לזה
יש לפרש מה ששנינו לְגַבִּי שְׂאֵר מִצְוֹת שֶׁאֵם עָשָׂה שְׁתֵּי אִיסוּרִים
בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת, במקרה שֶׁאֵבֶל כּוֹזֵת חֲלָב
וְכּוֹזֵת דָּם בהעלם אחד, שהם איסורים חלוקים. אין לומר כן, שהרי
הָבָא תָּרָתִי מִיֵּחִיב וְהָבָא תָּרָתִי מִיֵּחִיב – בשני המקרים יש לחייבו
שתי חטאות, כיון שעשה שני איסורים נפרדים, ואין לחלק בין שבת
לשאר מצוות.
אֵלָּא מֵה שְׁשֵׁנִי לְגַבִּי שְׂאֵר מִצְוֹת דְּלֹא מִיֵּחִיב אֶלָּא תָּרָא – שאם
עשה שני איסורים בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת, חַיִּיב
דְּמִי – באיזה מקרה מדובר, כגון דְּאֵבֶל כּוֹזֵת חֲלָב היום וחזר וְאֵבֶל
כוֹזֵת חֲלָב למחר, ולא נודע לו בינתיים שחטא, שכיון ששניהם שם
אחד של איסור אינו חייב אלא אחת, דְּבִנְיָוֶתָה – שבדומה לזה יש
לפרש לְגַבִּי שְׁבֵת שְׁשֵׁנִי שֶׁאֵם עָשָׂה שְׁתֵּי מִלֵּאכּוֹת בְּהַעֲלֵם אֶחָד חַיִּיב
חטאת על כל אחת ואחת, שמדובר במקרה דְּעֵבֹד – שעשה קְצִיצָה
וחזר וְעָשָׂה קְצִיצָה בהעלם אחד, ששניהם שם אחד של איסור. גם
זה אין לומר, שהרי הָבָא תָּרָא מִיֵּחִיב וְהָבָא תָּרָא מִיֵּחִיב – בשני
המקרים אין לחייבו אלא חטאת אחת כיון שלא עשה אלא איסור
אחד בהעלם אחד, ואין לחלק בין שבת לשאר מצוות.
אלא לְעוֹלָם צָרִיךְ לִפְרֹשׁ מֵה שְׁשֵׁנִי שֶׁבְּשֹׂבֵת חַיִּיב עַל כָּל אֶחָת כִּמוּ
שִׁפְרִישֵׁנוּ בְּתַחֲלִילָה, שמדובר במקרה דְּעֵבֹד – שעשה קְצִיצָה וּפְחִיחָה
בהעלם אחד, וחייב חטאת על כל אחת משום שהם שני אבות
מלאכה, וְיֵאמָר – ומה הכוונה במה ששנינו מֵה שְׁאִין בְּן בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת
שחייב אחת, אֶעֱבֹדָה זָרָה – מדובר לגבי עובד עבודה זרה, שאם עבד
עבודה זרה בשתי עבודות, אף שהן כשני שמות נפרדים של איסור,

1 אֱלָא לָאָהּ עַל כִּרְחָךְ אֵין לִפְרֵשׁ שְׁמָה שְׁשִׁינִי בְּסִיפָא שְׁבִשְׂאָר מִצְוֹת
2 שׁוּגַג בְּלֹא מִתְכּוּבִין חֵיב מְדוּבֵר בְּעִבּוּדָה זֹרָה, וְצִרְיָךְ לִפְרֵשׁ שְׁבִרְיִשָּׁא
3 שְׁשִׁינִי לִגְבִי שֶׁבֶת שָׁאם עֵשָׂה שְׁתִּים בְּהֵעֵלָם אֶחָד חֵיב עַל כָּל אַחַת
4 וְאַחַת מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת, אִכְּן מְדוּבֵר בְּעִבּוּדָה זֹרָה כְּמוֹ
5 שְׁבִירָאֵנוּ לְעִיל, וְסִיפָא – אֲבָל מֵה שְׁשִׁינִי בְּסִיפָא שְׁבִשְׂאָר מִצְוֹת שִׁגָּ
6 בְּלֹא מִתְכּוּבִין חֵיב מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּשֶׁבֶת, מְדוּבֵר בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת וְלֹא
7 בְּעִבּוּדָה זֹרָה, וְשִׁנְגָּ בְּלֹא מִתְכּוּבִין בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת שְׁחֵיב חֵיבִי דְּמִי –
8 בְּאִיזָה אֹפֹן מְדוּבֵר, כְּגוֹן שְׁהִיה מוֹנַח לִפְנֵי חֵלֶב, דְּסָבֹר דְּשׁוּמָן הוּא
9 – שְׁהִיה סָבֹר שְׁהוּא שׁוּמָן, וְאֶכְלֹ, שְׁחֵיב חֲטָאֵת עַל אֲכִילָה זֹו אָף
10 שְׁלֹא הִתְכּוּבִין לֵאכּוֹל חֵלֶב אֲלֵא הִתְעַסֵּק לִפִּי טַעוֹתוֹ בְּאֲכִילַת שׁוּמָן,
11 מִפְּנֵי שְׁנֵהֲנָה מִהֲאִיסוּר, וְמֵה שְׁשִׁינִי מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּשֶׁבֶת דְּפִטּוֹר,
12 מְדוּבֵר כְּגוֹן דְּנִתְכּוּבִין לְחִתּוּךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחִתּוּךְ אֶת הַמְּחוּבֵּר,
13 שְׁפִטּוֹר מִכִּין שְׁהוּא מִתְעַסֵּק וְאִינוּ נִהְנֶה. וְאִם כֵּן יֵשׁ רֵאִיה מִהֲבִרְיִיתָא
14 לְרַבָּא הַסּוֹבֵר שֶׁהִתְכּוּבִין לְחִתּוּךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחִתּוּךְ אֶת הַמְּחוּבֵּר נִחְשָׁב
15 מִתְעַסֵּק וּפְטוֹר.

16 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְאִבִּי שִׁנְגָּ בְּלֹא מִתְכּוּבִין חֵיבִי דְּמִי – אֵיךְ יִפְרֵשׁ מֵה
17 שְׁשִׁינִי שְׁשׁוּגַג בְּלֹא מִתְכּוּבִין בְּשֹׂאֵר מִצְוֹת חֵיב וּבְשֶׁבֶת פְּטוֹר, הִרִי
18 הוּא סוֹבֵר שְׁשׁוּגַג בְּלֹא מִתְכּוּבִין, דְּהִינִי הַמִּתְכּוּבִין לְחִתּוּךְ אֶת הַתְּלוּשׁ
19 וְחִתּוּךְ אֶת הַמְּחוּבֵּר, חֵיב.

20 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: אֲבִי יִפְרֵשׁ שְׁמָה שְׁשִׁינִי שְׁבִשְׂאָר מִצְוֹת שׁוּגַג בְּלֹא
21 מִתְכּוּבִין חֵיב מְדוּבֵר כְּגוֹן שְׁהִיה חֵלֶב נִימּוֹת, וְטַעָה דְּסָבֹר שְׁרוּק הוּא
22 וְכִלְעוּ, שְׁבִאֹפֹן זֶה חֵיב אָף שְׁלֹא הִתְכּוּבִין כָּלִל לְמַעֲשֵׂה אֲכִילָה אֲלֵא
23 הִתְעַסֵּק לִפִּי טַעוֹתוֹ בְּבִלְעֵת רוּק, מִשּׁוּם שְׁנֵהֲנָה מִהֲאִיסוּר. וְמֵה
24 שְׁשִׁינִי מֵה שְׁאֵין כֵּן בְּשֶׁבֶת דְּפִטּוֹר, מְדוּבֵר בְּאֹפֶן דּוּמָה כְּגוֹן
25 דְּנִתְכּוּבִין לְהִנְבִּיחַ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחִתּוּךְ אֶת הַמְּחוּבֵּר, שְׁלֹא הִתְכּוּבִין
26 לְמַעֲשֵׂה חִיתּוּךְ כָּלִל אֲלֵא לְמַעֲשֵׂה הַגְּבִיחָה שְׁאֵין בּוֹ אִיסוּר, וְשְׁפִטּוֹר כִּין
27 שְׁהוּא מִתְעַסֵּק וְאִינוּ נִהְנֶה, שְׁבִאֹפֹן זֶה מוֹדָה אֲבִי שְׁנִחְשָׁב מִתְעַסֵּק
28 כִּין שְׁלֹא הִתְכּוּבִין כָּלִל לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה חִיתּוּךְ, אֲכָל אִם נִתְכּוּבִין לְחִתּוּךְ
29 אֶת הַתְּלוּשׁ וְחִתּוּךְ אֶת הַמְּחוּבֵּר, סוֹבֵר אֲבִי שְׁחֵיב חֲטָאֵת.

30 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מִקְרָה נוֹסֵף בּוֹ נִחְלֹק אֲבִי וּרְבִי בַּעֲנִין מִתְעַסֵּק:
31 אֵיתָמֵר – נֹאמֵר בֵּית הַמְּדוּרָה, נִתְכּוּבִין לְזוּרֵק בְּשֶׁבֶת חֲפֵץ לְמַרְחָק
32 שְׁתִּים – שְׁתֵּי אֲמוֹת, שְׁאֵין חִיּוּב חֲטָאֵת עַל זוּרִיקָה כֹּז, וְזוּרֵק לְמַרְחָק
33 אַרְבַּע אֲמוֹת, שְׁעַל זוּרִיקָה כֹּז חֵיב חֲטָאֵת, רַבָּא אָמַר, פְּטוֹר מִחֲטָאֵת,
34 אֲבִי אָמַר, חֵיב חֲטָאֵת.

35 הַגְּמָרָא מְבִאֵרָת אֶת סִבְרַת הַמַּחְלּוֹקֶת: רַבָּא אָמַר פְּטוֹר, דְּהָא לֹא
36 קְמִיבִין לְזוּרִיקָה דְּאַרְבַּע – שְׁהִרִי לֹא הִתְכּוּבִין לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה זוּרִיקָה
37 שֶׁל אַרְבַּע אֲמוֹת הָאִיסוּר בְּשֶׁבֶת, הוּא נִחְשָׁב מִתְעַסֵּק. אֲבִי אָמַר
38 חֵיב, דְּהָא קְמִיבִין לְזוּרִיקָה בְּעֶלְמָא – שְׁהִרִי הִתְכּוּבִין לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה
39 זוּרִיקָה, וְאִינוּ נִחְשָׁב מִתְעַסֵּק אֲלֵא שׁוּגַג.

40 הַגְּמָרָא מְבִיאָה מִקְרָה נוֹסֵף בּוֹ נִחְלֹק אֲבִי וּרְבִי בַּעֲנִין מִתְעַסֵּק: הַזּוֹרֵק
41 חֲפֵץ אַרְבַּע אֲמוֹת, וְסָבֹר שְׁהוּא עוֹמֵד בְּרִשׁוֹת הַיְּחִיד, וְנִמְצָאֵת
42 שְׁהִיא רִשׁוֹת הַרְּבִים, רַבָּא אָמַר, פְּטוֹר מִחֲטָאֵת, וְאֲבִי אָמַר, חֵיב
43 חֲטָאֵת.

44 הַגְּמָרָא מְבִאֵרָת אֶת סִבְרַת הַמַּחְלּוֹקֶת: רַבָּא אָמַר פְּטוֹר, דְּהָא לֹא
45 מִיבִין לְזוּרִיקָה דְּאַרְבַּע – שְׁהִרִי לֹא הִתְכּוּבִין לְזוּרִיקָה אִסוּרָה, הוּא
46 נִחְשָׁב מִתְעַסֵּק. וְאֲבִי אָמַר חֵיב, דְּהָא קֹא מִיבִין לְזוּרִיקָה בְּעֶלְמָא
47 – שְׁהִרִי הִתְכּוּבִין לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה זוּרִיקָה, וְאִינוּ נִחְשָׁב מִתְעַסֵּק אֲלֵא
48 שׁוּגַג.

49 הַגְּמָרָא מְבִאֵרָת מִדּוּעַ הוּצָרְכוּ אֲבִי וּרְבִי לְחֹלֵק בַּעֲנִין מִתְעַסֵּק
50 בְּשִׁלְשָׁה דִּינִים: וְצִרְיָכָא – הוּצָרְכוּ לְחֹלֵק בְּשִׁלְשָׁה דִּינִים אֲלוֹ, דְּאִי
51 אֲשָׁמְעִין קְמִייתָא – שָׁאם הִיוּ מִשְׁמִיעִים לָנוּ אֶת מַחְלּוֹקֶתָם בְּדִין
52 אֲשָׁשׁוּ, שֶׁהִתְכּוּבִין לְחִתּוּךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחִתּוּךְ אֶת הַמְּחוּבֵּר, הִינִי
53 סְבוּרִים שְׁתִּתְּהוּא דּוּקָא קְאָמֵר רַבָּא שְׁפִטּוֹר, דְּהָא לֹא קְמִיבִין
54 לְחִתּוּכָה דְּאַרְבַּע – שְׁלֹא הִתְכּוּבִין לְמַעֲשֵׂה חִתּוּךְ הָאִיסוּר, אֲכָל
55 בְּאֹפֶן שְׁנִתְכּוּבִין לְזוּרֵק שְׁתִּים וְזוּרֵק אַרְבַּע, דְּאַרְבַּע בְּלֹא תִרְתִּי לֹא
56 מְיֻרְקָא לִיָּה – שְׁאִינוּ יִכּוֹל לְזוּרֵק לְמַרְחָק אַרְבַּע אֲמוֹת אִם לֹא יִזְרוּק
57 לְמַרְחָק שְׁתֵּי אֲמוֹת, וְכִין שׁוּרֵק אַרְבַּע הִרִי נַעֲשֵׂתָה מִחֲשַׁבְתּוֹ שֶׁהִתְכּוּבִין

58 לְזוּרֵק שְׁתִּים, אִימָא – הִינִי אֹמְרִים שְׁבִאֹפֹן זֶה מוֹדָה לִיָּה רְבִי אֲלֵא
59 שְׁאִינוּ נִחְשָׁב מִתְעַסֵּק וְחֵיב. וְאִי אֲשָׁמְעִין בְּהָא – וְאִם הִיוּ מִשְׁמִיעִים
60 לָנוּ אֶת מַחְלּוֹקֶתָם בְּאֹפֶן שֶׁהִתְכּוּבִין לְזוּרֵק שְׁתִּים זוּרֵק אַרְבַּע, הִינִי
61 סְבוּרִים שְׁתִּתְּהוּא דּוּקָא קְאָמֵר רַבָּא שְׁפִטּוֹר, דְּהָא לֹא קְמִיבִין לְזוּרִיקָה
62 דְּאַרְבַּע – שְׁהִרִי לֹא הִתְכּוּבִין לְמַעֲשֵׂה זוּרִיקָה שֶׁל אַרְבַּע אֲמוֹת שְׁחֵיבִים
63 עֲלֵיו בְּשֶׁבֶת, אֲכָל בְּאֹפֶן שׁוּרֵק אַרְבַּע אֲמוֹת וְסָבֹר שְׁהוּא עוֹמֵד
64 בְּרִשׁוֹת הַיְּחִיד וְנִמְצָא שְׁעֵמֵד בְּרִשׁוֹת הַרְּבִים, דְּסָבֹר לְזוּרִיקָה
65 דְּאַרְבַּע אֲמוֹת, אִימָא מוֹדִי לִיָּה לְאֲבִי שְׁחֵיב, צִרְיָכָא – לָכֵן הוּצָרְכוּ
66 לְחֹלֵק בְּשִׁלְשֵׁת הָאֹפְנִים.

67 הַגְּמָרָא מְקַשָּׁה עַל רַבָּא הַסּוֹבֵר שָׁאם הִתְכּוּבִין לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה הִיתֵר
68 וְעֵשָׂה מַעֲשֵׂה דּוּמָה שֶׁל אִיסוּר פְּטוֹר: תֵּנִן בְּמִשְׁנָה, אֲבוֹת מְלֵאכּוֹת
69 הָאִיסוּרוֹת בְּשֶׁבֶת, אַרְבָּעִים חֲסֵר אַחַת, וְהַיּוֹנִין בָּהּ – וְנִשְׁאָנוּ וְנִתְּנוּ
70 בְּדִבְרֵי מִשְׁנָה זֹו (לִהְיוֹ ע"ב), מְנִינָא לָמָּה לִי – מִדּוּעַ צִרְיָךְ הִתְנָא לִפְרֵשׁ
71 אֶת מִנִּין הַמְּלֵאכּוֹת, הִרִי בְּהַמְשָׁךְ פִּירֵשׁ אֶת כּוֹלָם, וְאִינוּ נִמְנָה לְבַד כְּמֵה
72 מְלֵאכּוֹת הֵן. וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הִתְנָא בֹא לְהַשְׁמִיעֵנוּ בְּמִנִּין זֶה, שְׁאָם
73 עֲשָׂאֵן לְכָל הַמְּלֵאכּוֹת כּוֹלָם בְּהֶעֱלָם אֶחָד – שְׁלֹא נוֹדַע לוֹ בִּינְתִּים
74 שְׁחֲטָא, חֵיב חֲטָאֵת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְלֹא דִי לוֹ בְּחֲטָאֵת אַחַת
75 מִשּׁוּם חִילּוּל שֶׁבֶת. בְּשִׁלְמָא – מוֹבֵן הַדֶּבֶר לְאֲבִי דְּאָמַר כִּי הָאִי גְּוִינָא
76 – שְׁבִאֹפֹן זֶה שֶׁהִתְכּוּבִין לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה הִיתֵר וְעֵשָׂה מַעֲשֵׂה דּוּמָה שֶׁל

77 אִיסוּר חֵיב, מְשַׁבַּחַת לָהּ – אֶתָּה מוּצֵא אֹפֶן שְׁנַעֲלֵמָה מִמֶּנּוּ כָּל
78 הָאִיסוּר שֶׁבֶת, וּמְכַל מְקוֹם יִיחָשֵׁב כְּדוֹן שֶׁבֶת וְשִׁגָּת מְלֵאכּוֹת וְיֵהָא
79 חֵיב חֲטָאֵת עַל כָּל מְלֵאכָה, כְּגוֹן דִּידַע דְּאַסְפּוּרָא שְׁבֶת – שִׁידַע שִׁישׁ
80 אִיסוּר לְעֵשׂוֹת מְלֵאכָה בְּשֶׁבֶת, וְדִידַע לָהּ אִיסוּר מְלֵאכּוֹת – וְיִדַע מֵה
81 הֵן הַמְּלֵאכּוֹת הָאִיסוּרוֹת בְּשֶׁבֶת, וְקֹא מַעָה בְּשִׁיעוּרִין – וְטַעָה בְּשִׁיעוּר
82 הָאִיסוּרִים, שֶׁהִתְכּוּבִין לְעֵשׂוֹת פְּחוֹת מְכִשְׁעוּר וְעֵשָׂה כְּשִׁיעוּר, שְׁבִאֹפֹן
83 זֶה הוּא שׁוּגַג בְּכָל הָאִיסוּרִים, וְחֵיב כִּין שֶׁהִתְכּוּבִין לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה
84 הַדּוּמָה לְמַעֲשֵׂה הָאִיסוּר. אֱלָא לְרַבָּא דְּאָמַר שְׁבִאֹפֹן זֶה שֶׁהִתְכּוּבִין
85 לְעֵשׂוֹת מַעֲשֵׂה הִיתֵר וְעֵשָׂה מַעֲשֵׂה דּוּמָה שֶׁל אִיסוּר פְּטוֹר, חֵיבִי
86 מְשַׁבַּחַת לָהּ – הִכֵּן אֶתָּה מוּצֵא דִין זֶה שְׁחֵיב חֲטָאֵת עַל כָּל אַחַת
87 וְאַחַת, דּוּקָא בְּדִין שְׁבֶת וְשִׁגָּת מְלֵאכּוֹת – שִׁידַע לְכָל הַפְּחוֹת שִׁישׁ
88 מְלֵאכָה אֶתָּה הָאִיסוּרָה בְּשֶׁבֶת, אֲבָל הִיָּה שׁוּגַג וּשְׁגָגָה בְּמִלְכּוֹת, שְׁלֹא יִדַע
89 שְׁמִלְכּוֹת אֲלוֹ אִיסוּרוֹת בְּשֶׁבֶת, הִנֵּיחָא אִי סָבֵר לָהּ – מוֹבֵן הַדֶּבֶר אִם

90 נֹאמֵר שְׂרַבָּא סוֹבֵר רַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר (לְעִיל ט"ז), שְׁבִין שְׁשִׁינְגָּ בְּכִרַת
91 אָף עַל פִּי שְׁהוּד בְּלֹא – שְׁאִפִּילוֹ אִם יִדַע שְׁעוֹבֵר בְּלֹא אֲלֵא שְׁלֹא
92 יִדַע שְׁחֵיבִים עֲלָיו כִּרַת נִחְשָׁב שׁוּגַג, וְחֵיב חֲטָאֵת, מְשַׁבַּחַת לָהּ אֶתָּה
93 מוּצֵא אֹפֶן שְׁהִיָּה זֶדוֹן שֶׁבֶת וּשְׁגָגָה מְלֵאכּוֹת, כְּגוֹן דִּידַע לָהּ לְשֶׁבֶת
94 בְּלֹא – שִׁידַע שֶׁהַעוֹשֶׂה מְלֵאכּוֹת אֲלוֹ עוֹבֵר בְּלֹא, אֲבָל לֹא יִדַע
95 שְׁחֵיב כִּרַת, וְזֶה נִחְשָׁב זֶדוֹן שֶׁבֶת כִּין שְׁעֵבֵר עַל הֵלֵאֵן בְּמוֹד, וְחֵיב
96 חֲטָאֵת עַל כָּל מְלֵאכָה וּמְלֵאכָה כִּין שְׁהִיָּה שׁוּגַג בְּכִרַת. אֱלָא אִי סָבֵר
97 לָהּ – אֲבָל אִם סוֹבֵר רַבָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְיִשׁ, דְּאָמַר שְׁאֵין חֵיב
98 חֲטָאֵת עַד שִׁישְׁשׁוּגָה בְּלֹא וְכִרַת, דִּידַע לָהּ לְשֶׁבֶת בְּמֵאָה – בְּמֵה נִקְרָא
99 זֶדוֹן שֶׁבֶת כְּשִׁשְׁשׁוּגָה בְּכָל הָלֵט מְלֵאכּוֹת, הִרִי הוּא סוֹבֵר שְׁכָל הַמְּלֵאכּוֹת
100 מוֹתוּרוֹת וְאִינוּ יוֹדַע שִׁישׁ חִילּוּק בֵּין שֶׁבֶת לְשֹׂאֵר הַיָּמִים.

101 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: אִם רַבָּא סוֹבֵר כְּרִישׁ לְקִישׁ יֵשׁ לוֹמֵר שְׁמִדּוּבֵר דִּידַע
102 לָהּ בְּתַחֲמוּמִין – שִׁידַע שִׁישׁ אִיסוּר לְצֵאת בְּשֶׁבֶת מִחוּץ לְתַחוּם, שְׁזֹהוּ
103 אִיסוּר שְׁאֵין חֵיבִים עֲלָיו קֶרֶבֶן, וְמִשְׁנָה זֹו שְׁשִׁינִי שֶׁהִשְׁוּגָה בְּכָל
104 הַמְּלֵאכּוֹת חֵיב חֲטָאֵת, שְׁנוּיָה אֲלִיבָא דְּרַבִּי עֲקִיבָא – לְשִׁיטַת רַבִּי
105 עֲקִיבָא (פְּסוּטָה כ"ז) הַסּוֹבֵר שְׁאִיסוּר תַּחֲמוּמִין הוּא מִן הַתּוֹרָה, וְזֶה נִחְשָׁב
106 זֶדוֹן שֶׁבֶת כִּין שְׁהוּא יוֹדַע שִׁישׁ חִילּוּק בֵּין שֶׁבֶת לְשֹׂאֵר הַיָּמִים.

107 הַמְּקוֹר לְאִיסוּר מְלֵאכָה בְּשֶׁבֶת וּלְמִנִּין הַמְּלֵאכּוֹת:
108 אִיסוּר מְלֵאכָה בְּשֶׁבֶת נִלְמַד מִהַכּוֹתוֹ (שְׁמוֹת כ"ב) לֹא תַעֲשֶׂה כָּל
109 מְלָאכָה. אִיסוּר הַמְּלֵאכָה אִינוּ מְחֻמַּת טְרַחַת הָאֵדָם, שְׁהִרִי הַמִּפְנֵה
110 כָּלִים כֵּן הִיוּם בְּבִיתוֹ פְּטוֹר, וְהַמְּצִיא מִחוּץ מִרְשׁוֹת הַיְּחִיד לְרִשְׁתּוֹ
111 הַרְּבִים חֵיב, אֲלֵא כָּל הַדְּבָרִים הֵם מְסוּרִים לְמִשְׁה מְסִינִי, וְנִמְסָר לוֹ
112 שְׁכָל שְׁלוּשִׁים וְתֵשַׁע הַמְּלֵאכּוֹת שֶׁהוּצָרְכוּ לְמֵלֶכֶת בְּנִין הַמִּשְׁכָּן
113 בְּמַדְבָּר, וְכָל הַמְּלֵאכּוֹת הַדּוּמוֹת לָהֶן, נִכְלָלוֹת בְּאִיסוּר מְלֵאכָה
114 בְּשֶׁבֶת. אֲמַנָּם גַּם בְּתוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב נִרְמָז הַקֶּשֶׁר בֵּין מְלֵאכּוֹת הַמִּשְׁכָּן

שבת דף עג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שבת קודש) קלט

גמרא

שנינו במשנה, אבות מלאכות ארבעים חסר אחת. הגמרא מבארת מדוע הוצרך התנא להשמיענו מנין זה. שואלת הגמרא: מנינא למה לי – מדוע הוצרך התנא לפרש את מנין המלאכות, הרי בהמשך פירט את כולם, ואנו נמנה לבד כמה מלאכות הן.

משיבה הגמרא: אמר רבי יוחנן, התנא בא להשמיענו במנין זה שאם עשאון כל המלאכות ביום בן היום אחד – שלא נודע לו בינתים שחטא, חייב חטאת על כל אחת ואחת, ולא די לו בחטאת אחת משום חילול שבת.

שנינו במשנה: הוצרך והחורש. הגמרא תבאר מדוע נשנו מלאכות אלו בסדר זה. מקשה הגמרא: מכריז מברך ברישא – הרי החרישה נעשית קודם הזריעה, שכן הדרך לחרוש את הקרקע ולרכבה כדי שתקלוט את הזרעים, ואם כן ליתני – ישנה התנא מלאכת חורש, והדר ליתני – ולאחר מכן ישנה מלאכת זורע.

מתרצת הגמרא: התנא ששנה את משנתנו בארץ ישראל קאי – היה עומד, דורעי ברישא והדר בריב – ששם שהקרקע קשה צריך לחרוש גם לאחר הזריעה כדי לכסות את הזרעים, ובא התנא להשמיענו שגם חרישה זו שנעשית לאחר הזריעה היא אב מלאכה.

הגמרא מביאה ברייתא המונה מלאכות נוספות שהן בכלל זורע: תנא בברייתא, הוצר, והוצר – הגזום את ענפי הגפן כדי שיגדל האילן יפה, והנוטע ענף של אילן, והמבריק – המכופף את ענף האילן לקרקע ומכסהו בעפר, שיצמח ממנו אילן חדש, והמבריק שני אילנות זה בזה, בולן שם מלאכה אחת הן, שכולן עשויות לגדל צמחים.

שואלת הגמרא: מאי קא משמע לן – מה באה הברייתא להשמיענו במה שאמרה שכל אלו 'מלאכה אחת הן'.

משיבה הגמרא: [הא קא משמע לן] שהעושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת, דהיינו כגון שעשה מלאכות אלו שהם מעין מלאכה אחת, אינו חייב אלא חטאת אחת.

הגמרא דנה עוד בענין מלאכות אלו: אמר רבי אחא אמר רב תניא בר אשי אמר רב אמי, הוצר חייב משום תולדה של נוטע, ואם עשה את שניהם אינו חייב אלא חטאת אחת. והנוטע והמבריק והמבריק חייב משום שהם כזורע, ואם עשה אחת מהן וגם זרע אינו חייב אלא חטאת אחת.

מקשה הגמרא: משום זורע אין – וכי המבריק והמרכיב חייבים משום זורע, אבל משום נוטע לא, ולפי זה אם הבריק או הרכיב וגם נטע יתחייב שתי חטאות, והרי מלאכות אלו נעשות באילן ודומות לנוטע יותר מלזורע.

מתרצת הגמרא: אימא – אמור שחייב אף משום זורע, ובאה הברייתא להשמיענו שמלאכת הזריעה דומה למלאכות אלו, ואם נטע, הבריק או הרכיב, וגם זרע, אינו חייב אלא חטאת אחת, ואינו מביא על הזריעה חטאת אחרת.

הגמרא מביאה כמה אופנים שחייב שתי חטאות על קצירה: אמר רב כהנא, הוצר ענפי הגפן כדי שתגדל יפה, וצריך לעצים להסקה, חייב שתיים, אחת משום קוצר, מפני שהוא צריך את הדבר הנקצר, ואחת משום נוטע, מפני שמסייע לגפן שתגדל יפה. אמר רב יוסף, האי מאן דקמל אספסתא – מי שקצץ שחת, ועל ידי כך חוזרת וצומחת, חייב שתיים, אחת משום קוצר, ואחת משום נוטע, מפני שמסייע לשחת שתחזור ותצמח. אמר אביי האי מאן דקניב סילקא – מי שחתך חתיכה מהסלק המחובר לקרקע, ועל ידי כך חוזר וגודל, חייב שתיים, אחת משום קוצר, ואחת משום זורע, מפני שמסייע לסלק שיחזור ויגדל.

שנינו במשנה: והחורש. הגמרא מביאה ברייתא המונה מלאכות נוספות שהן בכלל חורש: תנא, החורש, והחופר, והחורץ – עושה חריצים בקרקע, בולן שם מלאכה אחת הן, שכולן עשויות להכשיר את הקרקע לזריעה, ואם עשה את כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת.

הגמרא דנה עוד בענין מלאכת חורש: אמר רב ששת, היתה לו גבשושית – תל קטן של עפר, ונטלה, אם עשה כן בפית, חייב חטאת משום בונה, כיון שהתכוין ליישר את הקרקע ולתקן את הבית, ואם עשה כן בפיתה, חייב חטאת משום חורש, כיון שמרפה את הקרקע כשנטול את הגבשושית.

דין נוסף בענין מלאכת חורש: אמר רבא, היתה לו גומא ומקמה – וסתמה בעפר, אם עשה כן בפית, חייב משום בונה, ואם עשה כן בפיתה, חייב משום חורש, שהעפר שהניח בגומא הוא רך וטוב לזריעה, והשוה את הגומא לשאר הקרקע שהיא נוח לזרוע אותה עם שאר השדה.

הגמרא מביאה דין נוסף במלאכת חורש: אמר רבי אבהו, החופר גומא בבית בשבת, ואינו צריך אלא לעפרה, כלומר, חפירת הגומא היתה לצורך העפר ולא לצורך עשיית גומא, כגון שצריך את העפר כדי לכסות צואה, פטור עליה, מפני שאינו עושה תיקון בבנין אלא קלקול, וגם אינו מכשיר את הקרקע לזריעה שהרי חופר בבית ולא בשדה, ואפילו לרבי יהודה דאמר (להלן ע"ב), מלאכה שאינה צריכה לגופה – דהיינו מלאכה שאינו רוצה בה מצד עצמה, והיה מעדיף שלא יצטרך לה, חייב עליה כיון שסוף סוף עשה מלאכה, מכל מקום הני מילי – דין זה שחייב אינו אלא באופן שהוא מתקן איזה דבר על ידי מלאכה זו, אבל האי – אדם זה שחפר גומא בביתו, מקלקל הוא, שאין לו תועלת בגומא, ובאופן כזה מודה רבי יהודה שפטור.

שנינו במשנה: והקוצר. הגמרא מביאה ברייתא המונה מלאכות נוספות שהן בכלל קוצר: תנא, הקוצר תבואה, הבוצר ענבים, והגוזר תמרים, והמסיק זיתים, והאורה תאנים, בולן שם מלאכה אחת הן, שכולן הן עקירת דבר ממקום גידולו, ואם עשה את כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת.

הגמרא דנה עוד בענין מלאכת קוצר: אמר רב פפא, האי מאן דשדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי – אדם שזרק גוש עפר על עץ דקל והשיר ממנו תמרים, חייב שתיים – שתי חטאות, אחת משום תולש שהוא תולדה של קוצר, ואחת משום מפרק שהוא תולדה של דש. רב אשי אמר, אין דרך תלישה בכה ואין דרך פריקה בכה – אין הדרך לתלוש או לפרק על ידי זריקת גושי עפר אלא ביד או בכלי, והרי הוא תולש כלאחר יד, ופטור.

שנינו במשנה: והמעמר. הגמרא דנה עוד בענין מלאכת מעמר: אמר רבא, האי מאן דכניף מילתא ממלחתא – אדם שאסף את המלח מחריצי המלח, חייב משום מעמר, שהוא כמו האוסף שבלים. אביי אמר, אין עימור אלא בגידולי קרקע.

שנינו במשנה: והדרש. הגמרא מביאה ברייתא המונה מלאכות נוספות שהן בכלל דש: תנא, הדרש, והמנפץ – המפרק פשתן מהגבעולים שלו, והמנפץ – המפרק גרעינים מצמר גפן בקשת כדרך האומנים, בולן שם מלאכה אחת הן, שכולן הן הפרדת גידולי קרקע מהפסולת שלהן, ואם עשה את כולן בהעלם אחד אינו חייב אלא חטאת אחת.

שנינו במשנה: הוצר הפורר והפוחן והמברק. מקשה הגמרא: היינו זורח היינו פורר היינו מברק, כלומר שלש מלאכות אלו שוות הן, ומדוע חילקן התנא ומנה כל אחת מהן כאב בפני עצמו.

מתרצת הגמרא: אביי ורבא דאמרי תרנויהו – אמרו שניהם, כל מילתא דהויא במשכן – כל דבר שהיה במשכן,